Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN: Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag Telefoon 14519, Postgiro 14574

Wnd. Vertegenwoordiger in N.-I.. Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900 door Kolonel G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”

ADRES VOOR ADVERTENTIËN: N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

T BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER ORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

raadsel van den „Orang Pendek” opgelost!

(met plaat-bijlage).

Moeara Bliti, 15 Februari 1927.

Geachte Redactie,

eeks artikelen welke in de jaren 1924 en 1925 Koloniaal Weekblad zijn verschenen en een cht gaven van het voornaamste wat er zoo al en „orang pandak” of „orang sedapa” is geen, hebben mij indertijd zeer geboeid en mijn ige belangstelling in dat mysterieuze wezen ildernissen van Zuid-Sumatra opgewekt.

n beroep noodzaakt mij vaak weken aaneén diepste eenzaamheid van het oerwoud door ngen en U begrijpt dan ook dat, toen ik vernajaar naar Indië terugkeerde en mijn werk tmaal in Palembang voerde, ik met meer dan e aandacht alles gadesloeg wat in de diepe e was te zien, in de hoop ook eens iets van ang pandak gewaar te worden. Het geluk was nstig, want op een morgen in begin Februari kte ik in het vochtige zand aan den oever van er kleine beekjes in het uitgestrekte woeste gebied tusschen de Lakitan en de Klingi, talvoetsporen die ik niet thuis kon brengen, doch geleken op die, welke door de verschillende nemers zijn beschreven en afgebeeld. Ik verderde mij terstond weder en besloot op den loer an liggen, in de hoop het wezen, dat de voetn had gemaakt, te zien te krijgen. Ik had zelf kig geen sporen achtergelaten, aangezien ik p de bewuste plek een heel eind op de steenen het beekje had geloopen. In mijn bivak terugnen, vertelde ik niets aan mijn Maleische koehit vrees dat zij de geheimzinnige bezoekers het beekje zouden verschrikken en beval hun dien voorloopig in het bivak te blijven. Den olen morgen tegen het aanbreken van den ing ik met mijn camera, die ik in het bosch bij me heb, alleen naar het beekje en vermij op eenigen afstand in het dichte onder-Ik wachtte tevergeefs tot over drieën, maar werd mijn geduld eindelijk beloond. Mij voor zooveelste maal half oprichtende om naar de plek aan het beekje te turen, voer mij een door het lichaam, want ik zag twee gestalten geruischloos gekomen, aan den oever stonden. bleef ik onbewegelijk en ongeloovig staren, wat ik zag was mij absoluut vreemd. Snel elen was echter geboden, daar de „wezens” onschenen en naar alle zijden rondkeken. Ze n mij nog niet gezien; ik dook weer en stelde g mijn camera op ongeveer den juisten afd, deed vlug eenige stappen tot aan de open plek, richtte de camera en drukte af. Een der twee gestalten was bij mijn nadering reeds op de vlucht, doch de andere bleef mij even besluiteloos staan aankijken en ik wist dat ik hem had gekiekt. Geen twee seconden later echter was ook deze met een paar sprongen in het gebladerte verdwenen.

Zoo spoedig mogelijk begaf ik mij naar Moeara Bliti om daar de opname te ontwikkelen, die tot mijn groote vreugde goed geslaagd was. Hierbij bied ik U een afdruk aan, welke meer zegt dan lange beschrijvingen kunnen doen en m.i. allen twijfel omtrent het bestaan van den „orang pandak” buitensluit. Als ik nu mijn indruk moet weergeven van het dier (of den mensch?) dat ik zoo duidelijk voor mij zag, dan zeg ik: het was een wezen dat veel menschelijks had en wel door den gelaatsvorm, de geheel rechtop gaande houding en de wijze van loopen, hoewel de sterke beharing iets aapachtigs had. Verder leek 't mij toe een volwassen mannetje te zijn. Het vluchtende exemplaar, volgens de foto blijkbaar een wijfje met een jong, vertoont m.i. nog meer gelijkenis met een mensch.

Van dit schrijven en de foto kunt U naar believen gebruik maken; het is mij zeer aangenaam U beide te kunnen zenden.

Hoogachtend,

J. ROELOF.

Naschrift.

Na al wat er in de kolommen van het Koloniaal Weekblad en in andere organen reeds over den orang pendek is geschreven, doch dat nog geenerlei positieve gegevens bevat en vrijwel geheel berust op min of meer vage, persoonlijke en dus uit den aard der zaak subjectieve indrukken, is het ons een groote voldoening onzen lezers en de geleerde wereld ditmaal de hierbij afgedrukte, onloochenbare fotografische afbeelding met het onopgesmukte verhaal van de opname te kunnen aanbieden. We betuigen den heer R. onzen hartelijken dank dat hij zijn opzienbarende mededeelingen en foto, ter publicatie in ons blad afstond. Het lijkt ons

thans ten volle gerechtvaardigd om het raadsel omtrent het bestaan van den „sedapa" als opgelost te beschouwen; immers, het wezen dat de foto ons te zien geeft, kan moeilijk iets anders zijn dan dat waarop al de verhalen der inboorlingen, de gevonden voetsporen en waarnemingen door Europeanen als Van Herwaarden en Oostingh betrekking hebben.

Dat men trouwens in geleerde kringen, zoowel in Indië als in Europa, de kwestie van den orang pendek als een ernstig vraagstuk opvatte, wordt hierdoor bewezen dat zelfs een zoo hoogstaand wetenschappelijk genootschap als het Royal Society of London voornemens was een expeditie naar Palembang te zenden. De Indische expeditie, welke medio 1925 onder leiding van den Ass.-Res. Schmidt en kapitein Bor op Poeloe Rimau naar den orang pendek gezocht heeft, is Londen echter vóór geweest en het negatieve resultaat dat toen bereikt is, was vermoedelijk oorzaak dat het Royal Society tot dusverre geen pogingen meer deed.

Het feit dat de foto gemaakt is in het gewest Palembang, juist het land van waar de berichten over ontmoetingen met den orang pendek met hardnekkigheid aanhielden, versterkt ons in onze conclusie dat hij geen legende meer is, doch werkelijk bestaat.

Aan de tot dusverre, o.a. door Dr. K. W. Dammerman in „Mensch en Maatschappij" van 1 Jan. 1927, zoo sceptisch beoordeelde overtuiging dergenen, die aan den „boschmensch" geloofden, geeft de met zulk een buitengewoon geluk bekroonde ontmoeting van den heer Roelof nieuwe kracht, want het fotografisch oog van de camera kan niet anders dan objectief weergeven. Het uiterlijk van de figuur op den voorgrond stemt over het algemeen merkwaardig met de beschrijving der Europeesche waarnemers overeen.

Ook is thans uitgemaakt dat de orang sedapa niet alleen de moeraswouden van Banjoeasin bewoont, zooals de heeren Westenenk en de Santy vooropgesteld hebben, want de plek waar hij nu gezien is, ligt in een hoog en droog gelegen heuvelachtig boschgebied in midden-Palembang. Trouwens, ook in deze omgeving, zelfs op de hellingen van den Boekit Kaba, zijn dezelfde geheimzinnige voetsporen gevonden en heeft men den orang pendek waargenomen.

Het is te hopen dat thans nogmaals ernstige pogingen zullen worden gedaan om een exemplaar in natura in handen te krijgen. Daardoor zal uitgemaakt kunnen worden of men inderdaad te maken heeft met den beroemden „missing link" of met een in ontwikkeling achtergebleven, parallel loopenden vorm van den mensch, m.a.w. of de orang pendek een voorvader of slechts een verre neef van ons is.

W. C. M.

De gevolgen van de wet op de Staatsinrichting van Nederl.-Indië betrekking tot den Volksraad

door

Dr. P. A. F. BLOM,
cand. notaris.

II.

Zagen wij in het opstel van 10 Maart j.l. h... nieuwe Volksraad samengesteld werd, alsme... wijze van verkiezing, thans zijne wetgevend... voegdheid nader te onderzoeken, is het doe... dit artikel. Vooraf dient echter aangegeven te... den, zij het dan ook in zeer korte trekken, h... deze macht wordt uitgeoefend, immers word... den Raad het College van Gedelegeerden ver... dat *als regel* de wetgevende macht zal hebben... Volksraad kan naast de onderwerpen, die zij... pleno *moet* behandelen (begrooting, rekening... regularisatie), ten aanzien van andere bepalen... hij die afneemt van het College en aan zich t... al blijft dan het verrichten van de voorbereid... werkzaamheden daarvoor toch rusten op de G... geerden. Wij krijgen dus telkens tijdens de z... een uitspraak van den Raad, of een bepaald bij... ingediend ontwerp in de volle vergadering b... deld zal worden.

Mocht evenwel de Gouverneur-Generaal, ... hoord het College, beslissen, dat de behand... van een bepaald ontwerp door den Volksraad ... behouden, als urgent aangemerkt dient te wo... dan valt de wetgevende bevoegdheid aan het ... lege ten deel. Begrijpelijk is het, dat een ders... uitspraak nooit kan volgen tijdens de zitting, ... dan zou de wetgevende macht van den Raad ... aanfluiting worden. Tijdens de behandeling in ... Volksraad heeft men nog getracht te komen t... vaststelling van het tijdstip van voorbehoud ... den Volksraad en de wijze, waarop dit ge... zou moeten worden, doch men is niet tot ee... slaagde oplossing kunnen geraken, al g... amendement Buffart door zijne voorziening ... gerezen moeilijkheid en wel het dilemma: ... ning tijdens de zitting en tijdens de recess... wellicht eenig juiste oplossing. Intusschen ... de verwerping van dit voorstel en het stilz... der wet, zal nu in het Reglement van orde va... Raad een regeling getroffen dienen te worden... die zal zijn, zal al spoedig blijken, als stra... nieuwe Volksraad in Mei a.s. bijeengekomen ... voor ons zal dit later een aanleiding zijn om h... terug te komen.

In een in het oude Regeeringsreglement ni... kend hoofdstuk van de Indische Staatsre... (I. S.), zooals de reeds beschreven In... Grondwet aangehaald kan worden, getiteld: „...

Feuilleton.

Herinneringen van een oud-Ind. officier.

III. De reis naar het eerste garnizoen.

(Vervolg).

Na Padalarang, toenmaals dus nog geen kruispunt, volgde Tjimahi, destijds op zijn hoogst een onaanzienlijk haltetje, waar men toen net was begonnen met den bouw van de nieuwe kampementen, die eenmaal zouden uitgroeien tot het grootste garnizoen van Indië. Ook het daaropvolgende Bandoeng was toen nog een zeer stil binnenplaatsje, dat, vanuit den trein gezien, weinig indruk maakte. Later vertelde de ongeveer zes jaar geleden afgetreden regent van Bandoeng mij, hoe hij nog den tijd had gekend, dat daar slechts enkele Europeesche families woonden, een assistent-resident, een controleur, een postcommies en een paar onderwijzers. In 1864, toen Bandoeng in de plaats van Tjiandjoer hoofdplaats van de residentie werd, kwamen zich met den resident meer Europeesche families aldaar vestigen, maar het zou nog daarna 20 jaar duren, voordat deze residentiehoofdplaats door een spoorweg met de buitenwereld werd verbonden. Aan de S.S., die bovendien haar hoofdkantoor daar vestigde, dankt deze stad het begin van haar bloei, weshalve zij in 1924 het 50-jarig jubileum van dat dienstvak dan ook op... medevierde. Na den geleidelijken overgang va... tavia naar Bandoeng van het Departement va... log en dat van Gouvernementsbedrijven en ... na de vestiging in 1915 van de eerste H.B.S. in ... doeng breidde de stad zich op bijna Amerika... snelle wijze uit. Bij de opening van het gebouw ... natuurlijk de aandacht gevestigd op den har... kigen strijd, die hare ingezetenen hadden moe... voeren voor die inrichting van middelbaar ond... wijs. Al spoedig bleek, hoe 'n verkeerd inzicht i... zaak de onderwijsautoriteiten hadden gehad, d... verwezenlijking van dit plan zoo lang hadden ... ten tegen te houden. De bij de opening aanw... Directeur van O. E. en N., zelf een voorstander ... het plan, wees er op, dat Bandoeng nu een ... gebouw had gekregen, groot genoeg voor de b... te van de eerstvolgende veertig jaren. Doch ... enkele jaren daarna bleek het gebouw te kle... moest er nog in een ander gedeelte van de st... filiaal worden opgericht, terwijl Bandoeng ... ook nog een katholieke H.B.S. rijk is. Het ... namelijk, dat vele ouders, die zelf niet te B... woonachtig, hun kinderen terwille van de o... ding van huis moesten sturen, hen liever in ... doeng dan in een warme kustplaats lieten st... ren, dat zelfs vele ouders, die anders hun kin... naar Nederland zouden hebben gezonden, ho... in Bandoeng lieten schoolgaan, terwijl ten ... de ouders met schoolgaande kinderen, die de ... van hun woonplaats aan zich hadden, daarvo... stad op de hoogvlakte uitkozen.

[We]tgeving" wordt overzichtelijk behandeld in wiens [ha]nden de wetgevende bevoegdheid gesteld is, dui[de]lijk wordt nu onderscheiden: wetgevende tegen[ov]er uitvoerende macht. De laatste berust krachtens [ar]tikel 81 I. S. bij den Gouverneur-Generaal, die na [de]n Raad van Nederlandsch-Indië daarop gehoord [te] hebben, uitvoeringsregelen uitvaardigt, geheeten Regeeringsverordeningen. Deze uitvoeringsvoorschriften zijn algemeene regelingen ter uitvoering [va]n wetten, algmeene maatregelen van bestuur en [va]n ordonnanties, tenzij de uitvoering aan een an[de]r is opgedragen.

De wetgevende macht van den Volksraad komt [tot ui]ting in de *ordonnantie*, die door den Land[vo]ogd in overeenstemming met den Volksraad [wor]dt vastgesteld. De kern dezer materie ligt in [ar]tikel 82 I. S., immers bepaalt dit artikel, dat de [Gouve]rneur-Generaal in overeenstemming met den [Volks]raad regelen over onderwerpen de *inwendige [aan]gelegenheden* van Nederlandsch-Indië betref[fen]de, vaststelt, voor zooverre niet reeds op andere [wijze] geregeld in de Grondwet, in de nieuwe Staats[rege]ling of in andere wetten en daarnaast andere [ond]erwerpen, wier regeling ingevolge de wet of een [alg]emeenen maatregel van bestuur bij ordonnantie [is] bevolen. Een en ander dus als de brokstukjes, [die] van de tafel der groote heeren zijn overge[scho]ten.

Men zal wellicht de woorden *„de inwendige aan[gel]egenheden van Nederlandsch-Indië"* vaag vin[de]n, doch houdt men voor oogen, dat alles wat [In]dië betreft en niet in handen van den hoogeren [We]tgever gesteld is, daaronder begrepen dient te [wor]den, dan is dit voor de practijk voldoende. Dat [ne]emt niet weg, dat als in bepaalde omstandig[he]den ten aanzien van eenig onderwerp eene uni[for]me regeling zoowel voor Nederland als voor [Indo]nesië gewenscht dan wel in combinatie met West of Curaçao noodig is, de wetgevende macht [ge]minst daardoor beknot wordt, nu de hoogere [Wet]gever de te regelen materie aan zich trekt en [uit] het oog niet verloren mag worden, dat dan [slechts] ingevolge artikel 55 en 123 Grondwet gehan[deld] wordt en er geen sprake van schending van [de] autonomie is. Aan de andere zijde kunnen door [de]n Indischen Wetgever regelingen getroffen wor[den], die over het Indonesisch rechtsgebied strekken [en] dus ook in het Rijk in Europa geldig zijn, zoo [b.v.] een gedeelte van de bepalingen van het over[zee]schtsreglement, de pensioenreglementen.

[Terw]ijl de vorming van wetgeving gewoonlijk uit[gaat] van den Landvoogd, uitdrukkelijk is thans in [ar]tikel 84 I. S. het recht van *initiatief* aan den [Vol]ksraad toegekend, zoodat nu aan het Col[leg]e het recht is gegeven om ontwerpen van ordon[nan]ties na aanneming aan den Gouverneur-Gene[raal] ter vaststelling in te dienen; opzettelijk is be[pa]ald, dat aan den Raad in zijn geheel dit recht van [in]itiatief toekomt, zoodat niet een zeker aantal leden, gelijk in het Reglement van orde voor de Tweede Kamer staat, van dit recht gebruik kan maken. [1]) Een ander recht, dat aan den Raad is gegeven, is het recht van *amendement*, immers lezen wij in artikel 85 I. S., dat dit College het recht heeft wijzigingen te maken in de hem door den Gouverneur-Generaal toegezonden ontwerp-ordonnanties. Heeft de Volksraad, al of niet geamendeerd hebbende, zich vereenigd met het bij hem ingediend ontwerp, dan gaat het terug naar den Onderkoning en volgt de vaststelling. Gaat de Raad niet accoord met het ontwerp, m.a.w. volgt verwerping of dusdanige amendeering, dat de geheele gedachte daarvan veranderd wordt, waardoor voor de Regeering het oogenblik van afbreken van behandeling is gekomen, dan wel heeft de Gouverneur-Generaal bezwaren tegen het door den Raad geamendeerd ontwerp, dan ontstaat er een *conflict*. Nu kan binnen zes maanden op verzoek van de Regeering een nieuwe behandeling in den Raad plaats vinden. Blijft ook bij de herhaling het conflict bestaan, dan heeft de Regeering het heft in Hare Hand om een ingrijpen van de Kroon uit te lokken (artikel 89). Zelfs kan het Gouvernement op eigen gezag en verantwoordelijkheid een ordonnantie vaststellen, gelijk art. 90 I. S. bepaalt. Hetzelfde kan ook geschieden, als de Volksraad zich niet binnen den door den Landvoogd bij het indienen bepaalden tijd van behandeling uitspreekt en er dus geen beslissing door het College is genomen en *voorts* in geval er geen overeenstemming verkregen zijnde, de inwerkingtreding der voorgestelde regeling niet langer kan wachten en door dringende omstandigheden geboden wordt. Echter heeft in het laatste geval de Raad de bevoegdheid om het verzoek te doen alsnog de aldus in het leven geroepen regeling nader bij algemeenen maatregel van bestuur te doen vaststellen (Artikel 90 I. S.). [2]) Vanuit den Volksraad zijn nog pogingen gedaan om de geheele conflictenregeling te wijzigen en in handen van den Nederlandschen Wetgever in stede van die der Kroon te stellen, hetgeen echter niet gelukt is, wat maar gelukkig is, omdat die Wetgever het veel te druk heeft en de parlementaire machine toch al zoo stroef draait. Bij amendement in den Volksraad werd ten slotte na deze vergeefsche pogingen eene andere wijziging opgenomen, houdende, dat na het ontstaan van het conflict de Landvoogd of het ontwerp kon laten rusten of zelf vaststellen in overleg met den Raad van Nederlandsch-Indië,

[1]) Als de Volksraad niet bijeen is, heeft het College van Gedelegeerden dit recht. Dit College heeft dezelfde rechten als de Raad zelve, zoo het interpellatierecht, het recht van amendement, het recht van petitie; in de praktijk zal moeten blijken of nog nadere regelingen voor dit College noodig zijn.

[2]) In het voorontwerp waren de beide artikelen 89 en 90 niet aanwezig en was wel in artikel 53 een andere oplossing, die niemand in den Volksraad kon bevredigen, neergelegd.

[V]an Bandoeng tot Tjitjalengka voert de spoor[we]g door de uitgestrekte sawah- [gedeeltelijk ra[wa]h (moeras)] terreinen van die hoogvlakte. Daar[na] klimt de baan tot het hoogste punt, even voorbij [N]agrek. Op dit gedeelte is de spoorweg herhaalde[l]ijk ingesneden tusschen steile bergwanden, die zich aan weerskanten op zeer korten afstand van de rails verheffen en den reiziger het klemmende gevoel geven, dat zij ieder oogenblik naar beneden kunnen storten en met hun groote rotsblokken alles zullen verpletteren, wat daaronder komt. Het is werkelijk eene opluchting, als het uitzicht — zij het dan ook slechts naar éene zijde — weder vrij komt en een kreet van verrassing ontsnapt den reiziger, als men, na een bocht te zijn omgekomen, [pl]otseling geniet van een heerlijk vergezicht over de [die]per gelegen uitgestrekte sawahvlakte van Leles, [wa]arheen de baan nu in enkele bochten en over [vee]le grootsche kunstwerken afdaalt. Links van [de] baan ziet men dan de lappendeken van den Goe[noe]ng Kalèdong, ook wel den Luiaardsberg ge[noe]md, als parodie van de bewering, dat de inlan[ders] van Java lui zouden zijn. Deze vrij steile kegel [is n]amelijk vrijwel tot aan den top bebouwd.

[A]an het einde van de vlakte ligt Tjibatoe, waar [de] zijlijn naar Garoet afbuigt, die over eenige jaren [is] zijn doorgetrokken tot het meer Zuidelijk ge[lege]n Tjikadjang.

Het nu volgende gedeelte Tjibatoe—Tjiawi, in [het] bijzonder de streek bij Malangbong, waar men [v]uit den trein zulke heerlijke vergezichten heeft [in] de richting van den Tjakraboeana, wedijvert met het gedeelte Padalarang-Sasaksaät aan de Krawanglijn, de tramlijn van Magelang naar Willem I, de Serajoedalbaan en het enkele jaren geleden geopende baanvak Soreang-Tjiwidej (Z. van Bandoeng) om de eer van het uit een oogpunt van natuurschoon mooiste spoor of tramwegtraject van Java te zijn.

Daarna volgt de welvarende vlakte van Tasikmalaja, waarna ten slotte bij Bandjar het laatste vooral toen nog troostelooze, woeste, moerassige gedeelte tot Maos volgt. De streek bij Bandjar zelf is in de latere jaren veel verbeterd, dank zij de aldaar op ruime schaal ontgonnen rubberondernemingen.

Maos was dien dag het eindpunt van onze reis. De armoedige, vieze, aan den rand van een moeras gelegen desa zelf biedt geen enkele attractie en de naam ervan zou dan ook bij het Indische publiek vrijwel geheel onbekend zijn, ware het niet, dat vóór de opening van de Krawanglijn de uit beide richtingen (Batavia en Soerabaja) komende sneltreinen in één dag nog net dit punt konden bereiken, weshalve het werd uitverkoren als overnachtingspunt op de tweedaagsche reis. Er werd een groot gouvernementshotel gebouwd, dat alleen hieraan zijn reden van bestaan ontleende; ik geloof ook niet, dat er ooit een reiziger langer dan één nacht achtereen in dit hotel heeft gelogeerd. De hotelhouder behoefde zich dus niet het hoofd te breken met de zorg voor een geregelde afwisseling in het menu, weshalve men vooruit wist daar steeds worteltjes te zullen krijgen. Na het vertrek van de ochtend-

terwijl dan in het laatste geval de Volksraad het recht zoude krijgen binnen twee maanden bij den Koning om bekrachtiging bij de wet te verzoeken. Was de bekrachtiging binnen het jaar niet verkregen, dan verviel de aldus tot stand gekomen ordonnantie; hiermee deed dus een contrôlerecht intrede in het ontwerp, dat bij het begrootingsrecht later aangenomen is. In de Kamers wilde de Minister van die behandeling niets weten, doch stelde als compromis voor de beide artikelen 89 en 90, die in de Staatsregeling zijn blijven staan. Hiermede ging het gedachte contrôle-recht van den Wetgever op de Kroon over om een waarborg te geven, dat de Indische Wetgever de woorden „dringende omstandigheden" niet zoo zou interpreteeren, dat de in artikel 89 I. S. vervatte regeling (hernieuwde behandeling binnen zes maanden) illusoir zou worden. Uitdrukkelijke opname van de bepaling in het laatste lid van artikel 90 I. S., dat wat bij algemeenen maatregel van bestuur ten gevolge van het conflict in Nederland geregeld was, bij latere ordonnantie toch weer in Indië vastgesteld kon worden, moest wel geschieden, nu in de overgangsbepaling IIb bepaald staat, dat wetten en algemeene maatregelen van bestuur, afgekondigd na de inwerkingtreding van de Indische Staatsregeling, tenzij de algemeene maatregel van bestuur strekt tot uitvoering van eene reeds voor die inwerkingtreding afgekondigde wets-bepaling, niet bij ordonnantie gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of door andere vervangen kunnen worden. Men zou kunnen twijfelen of het College van Gedelegeerden de hiervoren behandelde bevoegdheden van 89 en 90 I. S. kan uitoefenen, blijkbaar heeft men niet gedacht aan dit College bij de totstandkoming, noch in Indië, noch in Nederland, doch let men op de terminologie van artikel 89 I. S., waar in de woorden „opnieuw in behandeling" en „tweede behandeling" opgenomen zijn, dan moet zulks op een herhaling van het proces in hetzelfde college duiden, daarom zal men in praxis niet erg benauwd behoeven te zijn over deze lacune, temeer waar ook het tweede lid van het even aangehaald artikel op een zelfde bevoegdheid wijst. Resumeerende kan dus bij conflict de Gouverneur-Generaal den Raad verzoeken binnen zes maanden het ontwerp in herbehandeling te nemen; wordt alsdan ook geen overeenstemming verkregen, dan kan de Kroon ingrijpen, ook kan de Landvoogd op eigen gezag de ordonnantie vaststellen, wordt binnen den gestelden termijn geen beslissing genomen in den Raad, hetzelfde geldt als er bij conflict urgentie bestaat. Bij zelfstandige regeling alsdan door de Indische Regeering, kan de Volksraad de Kroon doen ingrijpen door een verzoek binnen twee maanden om regeling alsnog bij algemeenen maatregel van bestuur.

Uitdrukkelijk is de regeling van de navolgende aangelegenheden aan den Indischen wetgever onthouden en aan de Kroon opgedragen:

1o. de regeling met betrekking tot het sluiten van verdragen met vreemde mogendheden of andere overeenkomsten en de uit het volkenrecht voortvloeiende rechten en verplichtingen in het algemeen;

2o. die betreffende de verdediging van het Nederlandsch-Indische grondgebied.

De mogelijkheid is echter geopend om uitvoeringsvoorschriften dezer regelingen over te dragen aan den ordonnantiewetgever of aan de Indische Regeering.

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt, dat bij dringende omstandigheden de ordonnantie-wetgever kan optreden op het terrein van den hoogeren wetgever en hetzij wetgevende producten vaststellen, hetzij buiten werking stellen of wijzigen behoudens nadere bekrachtiging. Eindelijk worde nog medegedeeld, dat ordonnanties, als in strijd met de Grondwet, met de wet of met het algemeen belang, door de Kroon geheel of gedeeltelijk kunnen worden geschorst en bij de wet vernietigd; de schorsing wordt alsdan in het Indisch Staatsblad afgekondigd en nu wordt binnen een jaar door den Koning een voorstel tot vernietiging bij de Staten-Generaal ingediend, verloopt die termijn zonder indiening van dusdanig voorstel, dan vervalt de schorsing eo ipso; het zelfde geldt bij verwerping van het vernietigings-ontwerp. Wordt aldus een ordonnantie vernietigd als in strijd met de Grondwet of de wet, dan geldt die zoo mogelijk voor alle gevolgen der vernietigde bepalingen; bij strijd met het algemeen belang echter worden alleen die met dat belang strijdige bepalingen getroffen. De Indische wetgever zal alsdan voor zooveel noodig de geschorste of vernietigde bepalingen moeten vervangen.

De allerhoogste bevoegdheid van den Volksraad dient nu in het kort ten slotte toch even aangeroerd te worden en wel de behandeling van de begrooting. Onder de vigeur van het oude Regeeringsreglement werd de begrooting „voorloopig vastgesteld", zooals zij door den Volksraad was behandeld en c.q. aangevuld, de Minister kon dan daarvan aanhouden, wat hem goeddacht, terwijl ten slotte de Kamers haar afdeden, na indiening door den Minister. Men kan dus zeggen, dat de behandeling door den Volksraad slechts in zoo verre beteekenis had, dat het College wenschen kon uitspreken, die in den vorm van amendementen werden neergelegd, doch waaraan elke beteekenis kon worden ontzegd: in Nederland werd over het wel en wee der begrooting beschikt. Dit is thans uit: de Gouverneur Generaal stelt de begrooting vast, na door den Volksraad aangenomen te zijn. Thans volgt de goedkeuring door de Staten-Generaal. Van de groote macht van den Nederlandschen Wetgever, het laatst door hem ten aanzien van de begrooting voor het dienstjaar 1927 gehandhaafd, blijft slechts het *goedkeuringsrecht* over. Het groote euvel blijft daardoor echter bestaan, dat de Volksraad reeds in de Mei-zitting over de begrooting voor het volgend jaar moet gaan beslissen. Intusschen zal men zich af te vragen hebben, wat het goedkeuringsrecht in werkelijkheid beteekent: alleen een beslissing over hoofdzaken, zonder in details te treden; het houdt dus niet meer dan een toezicht in. En ook uit de woorden van den Minister aan de Kamer bij de behandeling van het ontwerp, blijkt dit al, want deze Bewindsman erkende toch, dat al blijft de Grondwet daadwerkelijk toezicht op het koloniaal beleid als eisch stellen, men toch elke inmenging ten aanzien van de deelen der begrooting, waarover tusschen Indische Regeering en Volksraad overeenstemming is verkregen, als regel achterwege blijven.

Te voren had men in den Volksraad al pogingen in het werk gesteld om de bepaling op te nemen, dat de Nederlandsche Wetgever ten aanzien van de begrooting er alleen dan ingehaald zou worden, als er over de een of andere post der begrooting tusschen Regeering en Raad geen overeenstemming te krijgen was. Jammer genoeg is dit amendement niet overgenomen; een dergelijke regeling zou geheel in de lijn der staatsregeling liggen. Bij de Kamers zagen wij reeds, dat bij conflict over bij ordonnantie tot stand te brengen regelingen, de hoogere Wetgever in het geding betrokken wordt. Men diene toch niet uit het oog te verliezen, dat de Minister nu nog een post aan de begrooting van de Volksraad kunnen toevoegen, waarop hij niet eens den Volksraad behoeft te hooren, gelijk uit artikel 71 I. S. volgt, terwijl het recht van amendement der Tweede Kamer nog steeds overeind is blijven staan. Men had wel zooveel vertrouwen in het beleid van

---

treinen tot de aankomst van de avondtreinen genoot het hotelpersoneel van een niet door hotelgasten verstoorde rust, maar dan werd het plotseling bestormd door de kort na elkaar aankomende Batavia- en Soerabaja-reizigers, die allen zoo spoedig mogelijk zich wilden ontdoen van de gedurende de reis verzamelde massa stof en roet, in verband waarmede 't aantal badkamers bijna evenveel bedroeg als het aantal slaapkamers. Nadat men zich had gebaad en verkleed had, was er nog een klein uurtje tijd om een bitter te drinken, waarna men als regel vroeg aan tafel ging en na den maaltijd vroeg ter ruste, omdat men den volgenden ochtend weder voor dag en dauw moest vertrekken. Onder die omstandigheden kon het gebeuren, dat twee uit verschillende richtingen reizende broers, die elkander in jaren niet hadden gezien, denzelfden nacht te Maos overnachtten, zonder elkander te zien en zulks kort daarna uit hun brieven bemerkten.

Het vertrek 's ochtends in donker was vrij sinister. De bagage werd met lorries naar het station vervoerd, dat slechts door een klein pleintje van het hotel was gescheiden. Na deze spookachtige drukte heerschte te Maos weer tot des avonds zes uur absolute stilte.

Eenige jaren geleden is het hotel door eene aardbeving grootendeels verwoest.

(Wordt vervolgd.)

Landvoogd kunnen stellen, dat maar niet zoo meegegaan zou worden met begrootingswijzigingen in den Volksraad, dat heeft de practijk al genoeg bewezen.

Eindigen wij met de mededeeling, dat de Landvoogd, voor het geval een uitgaaf dringend noodzakelijk is en er niet gewacht kan worden op de goedkeuring bij de wet van het besluit, waarin op die uitgaaf is gerekend, de uitvoering daarvan kan bevelen in afwachting dier goedkeuring; de Volksraad en de Indische Rekenkamer krijgen daarvan dan bericht.

Ook het slot der rekening over elk dienstjaar afzonderlijk komt op gelijke wijze als de begrooting tot stand, alsmede de bestemming van de batigen en van de dekking van de nadeelige sloten der rekeningen, telkenmale over tijdvakken van ten hoogste tien jaren.

Als sluitstuk eindelijk, dat de Wetgever nog kan ingrijpen zoowel ten aanzien van de begrooting c.q. aanvullingsbegrooting als de rekening en overgaan tot vaststelling zelf in verschillende gevallen:

1o. als de Volksraad de termijn van behandeling niet in acht neemt;

2o. als er over een geheele afdeeling van de begrooting een conflict tusschen Indische Regeering en Raad bestaat;

3o. facultatief ten aanzien van onderdeelen van afdeelingen indien en voor zoover daaraan behoefte bestaat;

4o. krachtens het recht van amendement aan de Tweede Kamer gegeven;

5o. als de goedkeuring van den Wetgever achterwege blijft op een besluit van den Landvoogd ten aanzien van de vaststelling van een afdeeling der begrooting.

Indische Tentoonstelling te Arnhem in Juni—Juli 1928.

—o—

In de op 23 Maart jl. gehouden vergadering van het Bestuur van de Afdeeling Arnhem van Oost en West werd het besluit genomen, *de Indische Tentoonstelling in Juni en Juli 1928 definitief te laten doorgaan.*

Deze beslissing zal door een ieder worden toegejuicht.

In het kort zij er aan herinnerd, dat de Tentoonstelling zal worden gehouden in het Park en Kasteel „*Zypendaal*", dor den Heer Dr. J. C. Hartogs, directeur der Zijdefabrieken te Arnhem, voor dit doel welwillend ter beschikking gesteld.

Hier is een der schoonste plekjes van de toch reeds aan natuurschoon zoo rijke omstreken van Gelderland's hoofdstad, een ideale gelegenheid voor het beoogde doel.

Hoog opgaand hout, schitterende aanleg, van elk punt unieke kijkjes op prachtige waterpartijen, met als middelpunt het uit het water oprijzende kasteel: stelt u zich dit alles voor in vollen zomerdos en ge zult begrijpen, dat alleen reeds de entourage der tentoonstelling het bezoek aanlokkelijk maakt.

Roept u zich ten slotte dat kasteel en die vijvers voor den geest, in den zomeravond, alle lijnen geaccentueerd door de honderden lampjes der illuminatie, en gij zult moeten toegeven, dat de aanblik feeëriek moet zijn.

De gebouwen, behalve het kasteel benoodigd voor de expositie, zijn door den bekwamen architect J. P. de Koo te Rotterdam ontworpen op zulk een wijze, dat niet alleen niets van het natuurschoon verloren gaat, doch door de keuze van stijl en kleur de schilderachtigheid eer nog verhoogd zal worden.

Oost zoowel als West zullen kunnen beschikken over eigen paviljoens, een Indisch en een Westindisch restaurant zijn zóó gelegen, dat den bezoekers een schitterend gezicht wordt geboden op kasteel en vijvers. Het Theehuis geeft een prachtig doorkijk langs een waterpartij, begrensd door zwaar geboomte.

Een theater en een groot aantal stands zullen de tentoonstelling completeeren. In het theater zullen behalve de openingsplechtigheden, populaire voordrachten worden gehouden, filmvoorstellingen worden gegeven, en Indische dansen worden gedemonstreerd.

Het Bestuur heeft de werkzaamheden voor den opbouw der tentoonstelling thans met kracht aangevat.

Zoo werden o.a. met de H.H. Professoren van de Landbouwhoogeschool te Wageningen besprekingen gevoerd omtrent de mogelijkheid om een kleine aanplanting van tropische gewassen aan te brengen, zooals van rubber, tabak, suikerriet, enz.

Reeds van vele zijden werden toezeggingen gedaan voor het beschikbaar stellen van verzamelingen en het tot stand brengen van speciale attracties.

Thans doet het Bestuur een beroep op *alle Leden van Oost en West in het geheele land*, om hun steun te verleenen en wel in de eerste plaats door mede te helpen, reeds nu *allerwege de belangstelling voor de Tentoonstelling op te wekken.*

Ook zou het het Bestuur zeer aangenaam zijn, indien de lezers hunne gedachten eens wilden laten gaan over den vorm van de te verspreiden *reclameplaten*. Bedoeld wordt, daarin op eenvoudige, doch sprekende wijze, tot uiting te laten komen het nader tot elkaar brengen van Indië en Nederland, en voornamelijk, — als de tentoonstelling beoogt — het brengen van Indië *in* Nederland, op zoodanige wijze, dat door eenige sprekende lijnen een geheel wordt verkregen, dat de aandacht trekt en bij het publiek *inslaat.*

Komt ook met andere ideeën het Tentoonstellingscomité te hulp.

Het Bestuur roept Uw aller medewerking in, om deze Indische Tentoonstelling *populair* te maken, om haar te doen zijn: *Een Nationale Zaak!*

Richt U zich tot het Bureau: Nieuwe plein 52, Arnhem [1]).

———

Bovenstaand bericht zal door alle leden der Vereeniging ongetwijfeld met groote instemming worden vernomen en het beroep op hunne, zoo mogelijk daadwerkelijk te betoonen belangstelling zal, hopen wij zeer, niet te vergeefs zijn. Een door het Bestuur der afd. Arnhem bizonder te waardeeren blijk van samenwerking — aangenaam voor het bestuur en tevens een aantrekkelijke bezigheid voor de leden, zou gelegen zijn in de poging „en grand concours", om te trachten een eenvoudige doch sprekende reclame-plaat te ontwerpen.

En nu, alle zeilen bij! Glückliche Fahrt!

Het Hoofdbestuur.

[1]) Zie ook het berichtje „Tentoonstellingsnieuws" der afd. Arnhem, op blz. 14 hierachter. — *Red.*

Luchtverbinding Nederland—Indië.

—o—

Zaterdagmiddag 26 Maart werd in de Ridderzaal te 's-Gravenhage een bijeenkomst gehouden, belegd door de afd. 's-Gravenhage van het Algemeen Nederlandsch Verbond, de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor de Luchtvaart en het comité Vliegtocht Nederland—Indië.

Deze door zeer velen bezochte bijeenkomst, namelijk door Prins Hendrik, als vertegenwoordiger van de Koningin, de Koningin-Moeder, de Ministers van Koloniën, Waterstaat en Oorlog, evenals den burgemeester van Rotterdam en vele andere autoriteiten, werd geopend door den Voorzitter van de afd. 's-Gravenhage van het A. N. V., terwijl als sprekers optraden de heeren Prof. Mr. M. W. F. Treub en de oud-opperbevelhebber Generaal C. J. Snijders over het vraagstuk der luchtverbindingen in en naar Nederlandsch-Indië.

Beide levendig uitgesproken reden oogstten veel bijval en brachten de overtuiging hoezeer het noodzakelijk is, dat wij in het internationaal vliegverkeer naar en over Indië met onzen tijd medegaan en intijds zorgen met Groot-Brittannië, dat een goeden dunk van onze praestaties in de lucht heeft, overeenkomsten te sluiten, die ons samenwerking verzekeren.

Het gaat er namelijk om, of het verkeer geheel over Britsch terrein zal gaan, waardoor wij van het luchtverkeer buitengesloten worden, daar niet alleen het exploiteeren van een particuliere lijn, maar zelfs het verleggen van een eenmaal vastgelegde en in werking gestelde luchtroute te duur uitkomt om die naderhand te veranderen, of dat wij in het verkeer opgenomen zullen worden en de luchtvaart over Sumatra en Java naar Australië zal voeren.

Het zal geboden zijn, dat de onderhandelingen zoo spoedig mogelijk te openen, zullen wij niet te laat komen en nu reeds uit te zien naar de financieele oplossing van het probleem, dat voor een groot deel een algemeen belang vertegenwoordigt, waartegenover, zeker niet in den eersten tijd, gouden bergen te verwachten zijn.

Wij wenschen de drie samenwerkende vereenigingen toe, dat zij zullen slagen het in de bijeenkomst gepropageerde doel te bereiken, dat zoowel voor Nederland als de overzeesche gewesten van zeer groot belang is en dat, eenmaal bereikt, uitgebreid kan worden tot een inter-insulair verkeer in Nederlandsch-Indië.

Het spijt schrijver dezes alleen, dat de drie samenwerkende vereenigingen niet de vereeniging „Oost en West" verzocht hebben met hen mede te doen, daar ons orgaan in staat is, door zijn oplaag in Nederlandsch-Indië, ook daar de belangstelling in breede kringen te wekken.

Dat men ons niet voorbijgegaan is blijkt daaruit, dat men ons Dagelijksch Bestuur tot het bijwonen der bijeenkomst uitgenoodigd heeft, waarvoor wij zeer erkentelijk zijn, maar wij willen liever medewerken, dan alleen profiteeren.

F. v. P.

De tabakscultuur in Deli.

—o—

Op 19 Maart j.l. hield de heer H. Gorter uit 's-Gravenland, oud-planter, een lezing voor de afdeeling Enschedé onzer Vereeniging over: „De tabakscultuur en het leven van den planter in Deli".

Nadat de goed bezochte vergadering door den secretaris, den heer G. W. Stroink [1]), met een inleidend woord was geopend, verkreeg de heer Gorter het woord.

De heer G. begon met te zeggen, dat Deli bestaat uit 3 landschappen, welke tezamen ongeveer $3^1/_2$ maal zoo groot zijn als Nederland.

Daarvan wordt slechts een betrekkelijk klein deel, pl.m. 290.000 H.A., voor de tabakscultuur ontgonnen en wel door de 68 ondernemingen, welke Deli telt.

De rest van het grondgebied, totaal 90.000 $K.M.^2$ wordt gebruikt voor de rubberbeplanting.

Het was de heer J. Nienhuis, die in 1863 van de Maleiers hoorde, dat aan de Oostkust van Sumatra een bijzonder soort tabak kon worden gekweekt.

Hij bezocht het land en stelde Maleiers te werk, welke echter niet geschikt bleken voor cultuurarbeid.

Daarop bracht Nienhuis enkele Javaansche gezinnen naar Deli over, maar ook die proef had weinig resultaat. Toch gelukte het hem in 1865 reeds 54 pakken tabakken te oogsten en in 1866 169 pakken van 80 K.G., welke tabak op de Amsterdamsche markt een goed onthaal vond en reeds *f* 1.49 per pond deed; meer dan ooit voor de Javatabak was betaald.

Nu de vooruitzichten zoo goed waren, werden van de Delische Sultans concessies verkregen, en in het desbetreffende contract werd bepaald, dat, telkens als de tabak van het veld was, de grond moest blijven liggen voor de cultuur van rijst door de Inlandsche bevolking, eveneens gedurende een jaar.

De verbouw vorderde zoo snel, dat reeds in 1876 2800 pakken van 80 K.G. kon worden afgeleverd, in 1880 65.000, terwijl 1925 218370 pakken aan de markt kwamen, voor een waarde van *f* 76.783.000.

Dat, aldus spr., is het resultaat van enkele tientallen jaren arbeid.

Deli is dan ook een toonbeeld van wat particulier initiatief vermag en waarop ons vaderland trots mag zijn.

Moderne steden zijn daar verrezen, geasphalteerde wegen en spoorlijnen doorkruisen het land en 100.000 menschen vinden arbeid op de tabakscultuur-ondernemingen.

Hierna ging de heer S. over tot een bespreking van de eigenlijke cultuur.

De tabaksbouw is zoozeer verfijnd, dat ze feitelijk niet meer onder den land- doch veeleer onder den tuinbouw is te rangschikken. Naar een vast systeem worden met groote zorg de velden aangelegd en er is geen werkzaamheid, die niet gereglementeerd is.

In hoofdzaak wordt gewerkt met Chineezen, omdat proefondervindelijk is gebleken, dat zij het best op de plantages voldoen, door hunne taaie werkkracht, hun geringe behoeften en hun groot uithoudingsvermogen.

Mocht er vroeger nog wel eens wat haperen aan de behandeling van deze werkkrachten, in den loop der tijden is een goede verbetering ingetreden, zoowel de geneeskundige behandeling als lichamelijke verzorging is thans zeer goed.

De verbouw van de tabak begint reeds in Jan[uari] op de lagere gronden (op de hoogere gronden later), aan elken Chinees wordt een afgepaald st[uk] grond, pl.m. $^1/_2$ H.A. groot, in bewerking gegeven.

Aangezien de tabak den grond zeer uitput, maar eens in de 8 jaar op hetzelfde stuk grond bouwd worden. Na het zaaien treden al spoedig de eerste vijanden op van het jonge plantje, n.l. rupsen. Om dit kwaad tegen te gaan worden zaaibedden afgedekt met neteldoek, zoodat vlinders geen gelegenheid krijgen hun eieren leggen.

De tabak moet nu verder uitgeplant worden, vendien begoten, zoodat er veel werk voor de koe[lies] te doen is. Na ongeveer 2 maanden begint plukken, eerst worden de onderste twee maal t[wee] bladen geplukt, dat is het fijnste zandblad met bijzonder zachte kleur. De assistent moet nauw keurig toezien, dat er niet meer dan deze 4 bladen van elke plant geplukt wordt.

Daarna volgen 4 voetbladen, dan een naoogst vervolgens het middenblad, terwijl de topbladen niet geoogst worden.

De groene tabak wordt op hoopjes gelegd naar de droogschuren gebracht, waar ze aaneen geregen wordt. Daar er 40 bladen per z.g. worden aangegeven is stevige contrôle noodig, dat sommige koelies wel eens minder bladen nemen.

In deze periode arbeidt de Chinees, omdat op stuk werkt en een echte geldduivel is, wel uur per etmaal en men staat versteld, hoe de magere „scharminkels" het zoo lang kunnen houden.

De tabak droogt in 3 à 4 weken, waarna ze bundeld wordt. Dit bundelen heeft des nachts plaats, omdat de tabak overdag te droog is.

Daarna gaat ze naar de fermenteerschuren en slotte heeft het sorteeren plaats, een zeer moeilijk werk, aangezien de tabak in plm. 20 kleuren m[oet] worden uitgezocht, zoodat er wel eens verschil inzicht bestaat bij het bepalen van de juiste kl[eur].

Is het blad niet goed bewerkt, niet goed g[e]leerd, dan gaat het weer naar de Chineezen en het werk moet voor niets worden overgedaan.

In die omstandigheden is het juist de groote moeite voor de assistenten, om de juiste houding voor zich zelf te bepalen. Ziet hij te veel door de vingers, dan komt er al heel gauw een telegram uit Europa, dat de tabak niet goed is gesorteerd, is hij te streng, dan krijgt hij het met de tuin... lies te kwaad en ontstaan er relletjes in de schuren.

Want dit is een eigenaardige karaktertrek de Chineezen: hebben zij bewust iemand bedrogen, dan accepteeren zij bij de ontdekking met g[e]... gen de gerechte straf. Maar voelt hij zich ver[ongeli]jkt, dan is er maar een kleinigheid noodig hem in woede te doen ontsteken, met dikwijls gevolg een moordaanslag op een assistent. D[it is] dus iets, waarop de jonge assistenten vooral ben te letten: dat ze niet bevreesd zijn en d[at ze] ook strikt rechtvaardig. Spreker vertelt nu nog en ander van de moeilijke werkkring der assisten[ten], van het zware werk, dat zij er moeten verrichten, geeft ook een beschrijving van de tabaks veilingen in Frascatie, waarna hij aan de hand tal van mooie lichtbeelden het gesprokene duidelijkt.

De heer Stroink bracht ten slotte den heer Gorter dank voor zijn zeer belangwekkende rede.

[1]) die ons dit Verslag toezond. — *Red.*

Van Week tot Week.

Dinsdag 22 tot Maandag 28 Maart.

Indisch Genootschap. In een op den 8en A[pril] door het Indisch Genootschap te 's-Gra[venhage] te houden vergadering zal de heer G. E. Rückert eene voordracht houden over De Indische gemeenten gedurende de la[atste] 10 jaren.

De Javasche Bank. Den 21en dezer heeft Prof. G. M. Verrijn Stuart in de Leidsche Univers[iteit] de derde zijner serie lezingen over het [In]dische geld- en bankwezen gehouden. [De] lezing betrof ditmaal de Javasche Ba[nk]. (Overzicht in *Vaderl.* van Di. 22 Mrt. O[ch]tendbl.).

Ernstige brand te Bandjermasin. Bandjermasin

Maart (Aneta). [1]) Een vierde gedeelte van de Pasar Baroe en de Gemeentepassar alhier zijn afgebrand. De schade bedraagt zes ton, waarvan de helft is verzekerd.

Dr. Joh. C. Nieuwkamp †. In den ouderdom van 44 jaar is te Hilversum overleden dr. Johanna C. Nieuwkamp, oud-advocaat te Amsterdam en gep. O.-I. ambtenaar.

Aanvaring tusschen onderzeebooten. Soerabaja, 22 Maart (Aneta). Gisteravond om 7 uur had in Straat Madoera een aanvaring plaats tusschen de K X en K XII. Uit Soerabaja werd assistentie gezonden, wat echter onnoodig bleek. De booten keerden op eigen kracht naar Soerabaja terug, waar gedokt werd. De K X bekwam lichte en de K XII ernstiger averij. De Commandant van de Zeemacht heeft een commissie van onderzoek ingesteld.

Gouverneur der Molukken. Batavia, 23 Maart. (Aneta). Herbenoemd is tot Gouverneur der Molukken de heer L. H. W. van Sandick, teruggekeerd van Europeesch verlof.

Met pensioen. Batavia, 25 Maart. (Aneta). Aan den resident van de Westerafdeeling van Borneo, mr. J. H. Meyer, is op zijn verzoek in Juli a.s. eervol ontslag verleend, onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten den lande bewezen.

Off. v. gezondh. Noordhoek Hegt †. Bandoeng, 25 Maart. (Aneta). Alhier is overleden de gepensionneerd dirigeerend officier van gezondheid 2e kl. H. F. B. J. A. Noordhoek Hegt.

Univers. examens. Leiden. Candidaatsexamen Indisch recht de heer A. K. Tringgodigdo. — Doctoraal ex. Ind. recht de heeren C. J. Marks en J. A. Ament.

Vice-President van het Hooggerechtshof. Batavia, 23 Maart (Aneta). — Mr. C. de Roon Swaan, vice-president van het Hooggerechtshof, is met ingang van 6 April op zijn verzoek eervol ontslag verleend uit den dienst, onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten den lande bewezen.

Het communisme ter Sumatra's Westkust. Padang, 25 Maart. (Aneta). In het Soloksche (Sumatra's Westkust) werden wederom eenige communistische propagandisten gearresteerd. Deze arrestatie leidde tot de ondekking van bestaande plannen tot het doen uitbreken van een nieuw communistisch oproer, dat bepaald was op eind Maart a.s. De relletjes zouden te Solok uitbreken. Van daar en uit Batoebekarak zouden de opstandelingen oprukken. Een der arrestanten verklaarde, dat het in zijne bedoeling lag om zich in den rang van kolonel aan het hoofd te stellen van een bende verzetslieden, die bevel zouden ontvangen op te trekken uit kampong Kenari.

[1]) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan „Nwe Rott. Ct.".

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Het Teekenonderwijs.

Het teekenen is wel één der schoolvakken, waaraan terecht in de laatste jaren bizondere aandacht wordt gewijd, niet alleen door onderwijzers, maar door allen, die oprecht belang stellen in de opvoeding der hedendaagsche jeugd.

Men is tot de overtuiging gekomen, dat de tot voor kort algemeen gevolgde teeken-methode niet tot de gewenschte resultaten leidde, men ging aan het zoeken naar betere wegen en is toen gekomen tot een nieuwe z.g. „reform"-richting, zoowel in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, als in Europa, met name in Nederland en onlangs zijn ook de oogen in Nederlandsch-Indië er voor open gegaan.

Voor het Oosten is deze beweging zeker van niet minder gewicht dan voor het Westen. Daar voor beiden wel dezelfde, algemeen menschelijke grondbeginselen gelden, willen wij hier in het kort weergeven, wat o.a. door de Nederlandsche Vereeniging „Schoonheid in Opvoeding en Onderwijs" op dit gebied is gedaan *).

*) Deze vereeniging hield op 26 en 27 dezer een tentoonstelling van Teekenwerk, vervaardigd door leerlingen der openbare lagere school in de Colenzostraat, waarbij de heer Leendert Ek een inleiding hield.
Red.

In de Algemeene Vergadering dezer vereeniging worden telken jare praeadviezen uitgebracht en besproken door deskundigen, betreffende verschillende vakken van onderwijs en onderdeelen der opvoeding, waarna de grondgedachten daarvan in beknopten vorm worden vastgesteld en als brochure uitgegeven. Zoo is er enkele jaren geleden een verschenen, bevattende eenige stellingen voor het teekenen in scholen voor algemeen vormend onderwijs (geen vakscholen dus), waarin wij, onder de omschrijving van het doel, lezen:

„Bij alle teekenonderwijs zij hoofddoel:
a. het ontwikkelen van het waarnemingsvermogen;
b. het verkrijgen van vaardigheid in het weergeven van wat men ziet of wat men wil voorstellen;
c. het ontwikkelen van de fantasie en den schoonheidszin."

En als algemeene stellingen:

„Teekenonderwijs worde gegeven in alle klassen van de kleuter-, lagere, (M.)U.L.O.-, kweek- en normaalschool, de H.B.S., het lyceum en het gymnasium.

Men geve het onderwijs zóó, dat het de belangstelling der leerlingen wekt. Men vermijde daartoe sleur en dorheid. Men zoeke aansluiting bij de omgeving van den leerling en bij de andere leervakken.

Het onderwijs moet de zelfwerkzaamheid, de spontane activiteit en het initiatief van den leerling aankweeken. Het illustratief (vrij) teekenen en het versierend teekenen zijn daarvoor van groot belang. Het laatste dient, indien mogelijk, bij voorkeur in aansluiting bij handenarbeid en handwerken te worden beoefend."

Wat de „*Onderwijzer*" betreft, en hier wordt bedoeld ieder, die teeken-onderwijs geeft, o.m.:

„Wil het onderwijs goed zijn dan moet de onderwijzer ten minste aan de volgende eischen voldoen:

Hij moet technische vaardigheid, een geoefend oog en een goeden smaak bezitten. Hij moet in staat zijn voorwerpen uit de omgeving naar de natuur te teekenen en platen te copieeren, alles met verschillend materiaal, als: houtskool, krijt, potlood, kleurkrijt, waterverf; op papier en op het zwarte bord.

Hij moet zich de grondbeginselen der versieringskunst eigen gemaakt hebben en een eenvoudige vlakversiering kunnen ontwerpen en beoordeelen in verband met de te versieren voorwerpen.

Hij moet bekend zijn met de beginselen van perspectief en projectie.

De mogelijkheid, dat in de kleuterscholen en de laagste vier klassen van de lagere scholen de klasse-onderwijzer(es) aan deze eischen voldoet, is bij een goede opleiding geenszins uitgesloten.

Evenwel zal de opleiding der leerkrachten voor deze scholen in verband hiermede veel verbeterd moeten worden.

Voor de hoogste twee klassen der L. S. en voor U.L.O., M.U.L.O., H. B., gymnasiaal, lyceum-, normaal- en kweekschool-onderwijs is een vakonderwijzer(es) noodzakelijk."

En *last not least*:

„Voor hen is kennis van de kunstgeschiedenis noodzakelijk. Vooral is 't van belang, dat deze leeraren begrip hebben van het anders worden van de verschillende uitingen der beeldende kunsten" *en kunstnijverheid. (Red.).*

Wat *het materiaal* betreft, moeten aan de(n) onderwijzer(es) geen te-veel-bindende eischen voor de te gebruiken grondstoffen worden gegeven. De een zal de beste resultaten krijgen met krijt en houtskool, de ander met griffel, potlood, kleurkrijt, pastel, waterverf, inkt of iets anders, op papier (al dan niet van ruitjes voorzien), lei, schoolbord of wat niet al.

Voor de kleuters en de eerste jaren op de Lagere School verdient het vrije teekenen, dat reeds veel wordt toegepast, ook uit aesthetisch oogpunt, de meeste aanbeveling.

Het is een uitstekend middel om alles te ontwikkelen, wat voor de latere ontplooiing van den schoonheidszin onontbeerlijk is, n.l.:
a. waarnemingsvermogen;
b. zelfwerkzaamheid en initiatief;
c. voorstellingsvermogen en fantasie;
d. technische vaardigheid,

Het teekenen van verhaaltjes in verschillende tafereelen kan zich hierbij aansluiten.

De onderwijzeres geve leiding bij deze teekeningen, doch weinig correctie. Men lette op netheid.

Het teekenen van eenvoudige voorwerpen (wat Fröbel noemt: levensvormen) naar de natuur, uit het hoofd of naar een plaat, is uitstekend voor de ontwikkeling van de opmerkingsgave en als zoodanig nuttig voor de aesthetische ontwikkeling. Bij het teekenen naar een plaat (het minst verkieslijk hiervoor) zorge men er voor, dat het voorbeeld zich niet vlak naast de te maken teekening bevindt, zooals helaas in eenige zeer veel gebruikte teekenboekjes het geval is. Dit geeft bijna geen oefening in het zien en slechts weinig oefening van de hand.

De ervaring leert, dat het kind, na de eerste klassen der L. S. te hebben doorloopen, meer critisch voor zijn werk wordt en den durf verliest, dingen te teekenen, waarvan hij nu gaat beseffen, dat ze boven zijn macht liggen. Dit doodt in vele gevallen alle spontane activiteit, initiatief en fantasie, dikwijls voor goed. Hier ligt in verband met de aesthetische ontwikkeling nog een belangrijk terrein zoo goed als braak, en ligt het veelal aan den tact en het paedagogisch talent van den teekenonderwijzer.

Voorbeelden kunnen worden ontleend:

1e. *aan de natuur* (bladen, bloemen, vlinders, kevers, schelpen, enz.), hetgeen de liefde zal opwekken en versterken voor het schoone in de schepping;

2e. *aan de dagelijksche omgeving* (tasch, doos, tafeltje, zetel, kleedingstukken, aarde- en glaswerk enz.). Indien de modellen goed gekozen worden, zal dit de leerlingen er toe brengen schoone en tegelijk praktische vormen en kleuren in gebruiksvoorwerpen te verkiezen boven slechte, ondoelmatige en leelijke. Het zal hen leeren hunne omgeving met smaak in te richten, zonder dat zij daarvoor groote onkosten behoeven te maken.

3e. *aan de kunst*: vlakversieringen, ook letters, ornament-motieven ontleend aan bouwkunst, meubilair, produkten der kunstnijverheid (ceramiek, weef- en vlechtkunst, smeedwerk, enz.), Hierdoor kan levendige belangstelling worden gewekt voor bouw- en versieringskunst en kunstnijverheid.

Naast het eigenlijke teekenen en in rechtstreeksch verband hiermee, worden o.a. de volgende middelen aanbevolen tot ontwikkeling van het waarnemingsvermogen en den zin voor schoonheid in natuur en kunst:

„Schoolwandelingen en -reisjes onder leiding van de(n) teekenleeraar(es).

Kunstgeschiedenis in beknopt overzicht, vooral voor de hoogste klassen: van schilder-, beeldhouw-, bouwkunst en kunstnijverheid, naast een bespreking der verschillende kunsttechnieken (grafische kunsten, ceramiek, weefkunst, ciceleerkunst, glaswerk, enz.).

Kleine tentoonstellingen in of bij het schoollokaal — in verband met dit onderwijs."

Geldt dit niet alles evenzeer voor het teekenonderwijs in Indië, als in Nederland?

Gelukkig kunnen wij hier wijzen op het heugelijke feit, dat in den allerlaatsten tijd in dit opzicht ook in Ned.-Indië „reform"-pogingen zijn begonnen, op initiatief van den onlangs gerepatrieerden Directeur van Onderwijs en Eeredienst *J. F. W. van der Meulen* en *R. Adolf*, ambtenaar voor den handenarbeid in N.-I., van wiens hand een paar boekwerken zijn verschenen, waarop wij hier spoedig meer in 't bizonder de aandacht hopen te vestigen. De heer Adolf is nu met verlof hier te lande en zal op de *Conferentie voor Kinderstudie*, welke onder voorzitterschap van *Jhr. G. A. van Poelje*, chef der Afd. Onderwijs der Gem. Secretarie, thans te 's-Gravenhage gehouden wordt op Vrijdag 8 April ten 8 uur n.m., in de Gymnastiekzaal Blijenburg, een voordracht geven over het hoogst belangrijke onderwerp: *Nieuwe wegen in het Indische Teekenonderwijs.*

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen.

De lijn, die de beide residentie-hoofdplaatsen Palembang en Telok Betong verbindt, is geopend. Hierdoor worden niet alleen twee belangrijke handelscentra verbonden, maar tevens worden niet minder belangrijke cultuurstreken van Zuid-

Sumatra nader tot elkaar gebracht (*Bat. Nwsbl.* [illegible] en 21 Febr. en *Java-Bode*, 22 Febr. met kaartje). H[illegible] aantal ondernemingen in deze streken is bijzond[illegible] toegenomen, terwijl het aantal handelshuizen z[illegible] nog steeds uitbreidt. De bevolkingscultuur is [illegible] groote beteekenis: in Palembang rubber en koffi[illegible] in de Lampongs peper. De bodem is buitengewo[illegible] vruchtbaar. Olie wordt in onuitputtelijke bronn[illegible] gevonden; steenkool wordt in groote hoeveelhed[illegible] gewonnen, terwijl in de bergstreken van Benk[illegible] len rijke goud- en zilvermijnen als Simau en R[illegible] djang Lebong worden aangetroffen. Dit gedeelte v[illegible] Sumatra is ten opzichte van Java bijzonder gu[illegible] stig gelegen. Door de lucht is Batavia van [illegible] Telok Betong in twee uren te bereiken. Ge[illegible] streek in Ned.-Indië bezit zulke goede verkeer[illegible] mogelijkheden zoowel te land, op het water, als [illegible] de lucht. Het frappeert over 't algemeen den b[illegible] zoeker van deze gewesten, dat in geheele strek[illegible] betrekkelijk weinig of soms in 't geheel geen me[illegible] schen aangetroffen worden. De verbindingswegen [illegible] het Palembangsche en in Benkoelen zijn vrij goed, [illegible] in de Lampongs laten deze naar het oordeel der Motorverkeerscommissie nog veel te wenschen over. Toch neemt in alle deelen van Zuid-Sumatra het aantal auto's met den dag toe en zeker zal d[illegible] S.S. in dit vervoermiddel nog een niet te onder[illegible] schatten concurrent vinden. Het telefoon- en tele[illegible] graafverkeer laat nog te wenschen over. De voor[illegible] naamste bron van inkomsten zal voor de Palem[illegible] banglijn wel zijn het kolenvervoer van de beken[illegible] Boekit Asemmijnen (225.000 ton per jaar[illegible] Voorts is de Palembanger en ook de Lampong[illegible] zeer reislustig. Men behoeft niet bevreesd te [illegible] voor leege treinen. De Kasoei-streek zal met h[illegible] schitterende producten een belangrijk aandeel [illegible] het vervoer nemen. Tusschen Soekadana en Ha[illegible] Pemanggilan zal een autodienst worden ond[illegible] houden, die aansluit op den spoorweg, terwijl [illegible] overweging is genomen om een dergelijke verbi[illegible] ding tot stand te brengen tusschen Menggala [illegible] Blambangang via Terbangibesar. Zeker zullen [illegible] het Benkoelensche gelijksoortige verbindingen [illegible] het leven worden geroepen. Van Palembang [illegible] trekt om 4.51 v.m. dagelijks de veerpont naar K[illegible] tapati, van waar om 6.01 de sneltrein afrijdt, [illegible] des avonds 6.13 te Tandjong Karang binnen[illegible] loopen. De sneltrein vertrekt om 6.10 v.m. [illegible] Tandjong Karang en komt om 6.20 n.m. te Ker[illegible] pati aan. Om half acht is men te Palembang. [illegible] de eerste klasse wordt met inbegrip van het v[illegible] voer per veerboot *f* 20.90 betaald, voor de 2de [illegible] 3de klasse is het tarief *f* 13.90 en *f* 6.96. De [illegible] stand is 389 K.M., wat dus uitkomt op resp. [illegible] $3\frac{1}{2}$ en $1\frac{3}{4}$ ct. per K.M. De totale aanlegrekening g[illegible] een eindcijfer van *f* 57.251.000 bij een lijnle[illegible] van 528 K.M., gemiddeld plm. *f* 108.000 per K[illegible]

Het *Bat. Nwsbl.* van 5 Febr. geeft *„Eenige cij[illegible] van Benkoelen"*.

Het buitenlandsch kapitaal en de onlusten.

Uit verschillende gegevens blijkt de *Deli* [illegible] (22 Febr.), dat tal van Directies van in het bu[illegible] land gevestigde cultuurmaatschappijen, bij hu[illegible] vertegenwoordigingen in Ned.-Indië om inlich[illegible] gen hebben gevraagd naar de beteekenis van [illegible] onlusten, die in West-Java en op Sumatra's W[illegible] kust hebben plaats gehad. In Engeland, de [illegible] Staten, Duitschland, Frankrijk en België is [illegible] aangewezen op de minder uitvoerige en dikw[illegible] minder juiste mededeelingen in de pers des lan[illegible] En zoo worden thans in menig administrati[illegible] bureau, brieven geschreven naar Europa over d[illegible] politieken toestand in Indië. Men begrijpt natuur[illegible] lijk wat dit wil zeggen. Maatschappijen, die hi[illegible] vele millioenen ponden sterling, dollars, marken, [illegible] francs en Belga's belegd hebben, informeeren vo[illegible] langstelend naar de waarde die zij daaraan v[illegible] de toekomst kunnen hechten. Te meer waar v[illegible] scheidene dier maatschappijen, en juist de laats[illegible] jaren, weer bezig zijn hun bezittingen belangrijk [illegible] te breiden. Al stellen Hollandsche Directies, [illegible] beter geïnformeerd zijn, niet dergelijke vragen, [illegible] is voor het Nederlandsche kapitaal volmaakt [illegible] zelfde kwestie. Zoodra de Regeering in gebreke [illegible] blijven orde en veiligheid te verzekeren, zou [illegible] met verdere toevloeiing van kapitaal gedaan zij[illegible] Er zijn enkelen, die dat geen verlies zouden acht[illegible] maar wie dieper schouwt, weet dat Ned.-Indië [illegible] nog gedurende een lange reeks van jaren v[illegible] toevloeiend kapitaal zal moeten hebben. Het vo[illegible] laatste jaarverslag van de Javasche Bank he[illegible] daarvan een uitstekende uiteenzetting gegev[illegible] Trouwens de Ver. Staten van Noord-Amerika zi[illegible] daar om te bewijzen, dat een land zelfs binn[illegible]

enkele jaren, al was het dan ook onder abnormale omstandigheden, van debiteur tot crediteur kan worden. Tevens dat het voor een land dat kapitaalsbehoefte heeft, gelukkiger is om kapitaal in het buitenland te vinden, dan het zonder kapitaal te moeten stellen. Zonder kapitaal is er geen mogelijkheid tot verdere ontwikkeling, geen aanleg van havens of spoorwegen, en geen aanleg of uitbreiding van particuliere ondernemingen, die brood bieden aan een groote schare arbeiders, aan handel en verkeer. De *Deli Crt.* komt het voor, dat de antwoorden op de informaties der buitenlandsche Directies, geruststellend kunnen zijn. De *D. C.* heeft voldoende vertrouwen in de Regeering, dat zij de toestanden zal weten te beheerschen. De aangevraagde credieten voor politie en legeruitbreiding zijn het bewijs, dat de Regeering in die richting werkzaam is. De interneeringen in Bovendigoel zullen niet bizonder spreken, zoomin als de reeks van gevangenisstraffen, die momenteel door de rechters wordt uitgedeeld. Er zal nog meer noodig zijn. Rechtvaardige gestrengheid is het algemeene belang van land en volk. Maar de vragen die uit het buitenland rijzen, zijn met de antwoorden die daarop gegeven worden, de beste maatstaf voor de vraag of de Regeering in haar bedoelingen is geslaagd.

Wij verwijzen naar de *Deli Crt.* (22 Febr. „Indië en het Buitenland"; 24 Febr. „Een buitenlandsch oordeel over de onlusten"), het *Bat. Nwsbl.* (16, 17 en 19 Febr. 2de bl. „Azië"), de *Java-Bode* (19 Febr. „De anti-doodstraf actie") en het *Soer. Hbl.* (14 Febr. 4de bl. „Van onze Buren").

De heer Stokvis in den Volksraad.

De conservatieve bladen op Java geven de stemmen weer van hen, die zeggen dat het waanzin zou zijn de Indische S.D.A.P., een partij van zoo gering ledental, in den Volksraad te doen vertegenwoordigen *door benoeming* van den heer *Stokvis*. Het „Indische Volk" gaat daar tegen in en naar het inzicht van *De Sumatra Post* (25 Febr.) op goede gronden. Wij zijn geen bewonderaars van het in Indië geïmporteerde Westersche socialisme — zegt de *S. P.* o.m. — en evenmin van de door den heer Stokvis verkondigde theorieën, vooral ook omdat ze op den duur tot groote verwarring moeten leiden; maar, wanneer men zich op een eenigszins breed standpunt plaatst, zal men moeten toegeven, dat de heer Stokvis een goed werk in den Volksraad verricht en dat hij in den nieuwen, door V. E. B. en I. E. V. overstroomden Volksraad, nog beter werk zal kunnen verrichten. De Indische S. D. A. P. slaat zich zelf wel een beetje hoog aan, wanneer ze zich „het geweten der Regeering" noemt, gelijk ze deed en doet. Maar wanneer ze er op wijst, dat het gewenscht is, dat ook de stem der minderheid, de stem der oppositie wordt gehoord, dan gelooven we, dat weinigen, die geneigd zijn een zaak van twee kanten te bekijken, daar bezwaar tegen kunnen hebben. De nieuwe Volksraad is, voor zoover verkozen, zeer eenzijdig samengesteld. De wijze van verkiezing is zoodanig, dat niet de stem van de groote massa wordt gehoord. Als corrigendum op dit feit fungeert het benoemingsrecht van de Regeering. De benoeming van een Indischen S. D. A. P.-er, en speciaal van een wel wat langdradig, maar dan toch ontwikkeld en in Indische zaken doorkneed man als de heer Stokvis, heeft groote beteekenis voor de gezamenlijke rechtsche partijen, die in zoo groote meerderheid zijn. Wanneer ze het reeds lang eens zijn over een of ander wetsontwerp of voorstel, zullen ze bij behoorlijke vertegenwoordiging van de oppositie, gedwongen zijn zich rekenschap te geven van de waarde van hun argumenten. Ze zullen hun verstand moeten scherpen en op moeten komen voor hun overtuiging, te meer nu het aantal Inheemsche bladen, waarin de besprekingen in den Volksraad worden overgenomen, steeds stijgende is.

Verkeerd gezelschap. Inlandsche nationalisten.

Het congres der *„Liga tegen Koloniale onderdrukking"*, dat op 10 Febr. j.l. te Brussel begon, verdient — betoogt *De Loc.* (16 Febr. blz. 35) — Indië's waakzame aandacht. Omdat ook Ned.-Indië op dat congres vertegenwoordigd is en wel door vijf leden van de Perhimpoenan Indonesia en verdere van de Sarekat Rajat. Men moet, dat is toch waarlijk bij de jongste onlusten wel gebleken, op de hoogte zijn van wat in het buitenland wordt voorbereid ter bevordering van „de bevrijding der verdrukte volken"; men moet daarvan de bizonderheden kennen.

Het *Bat. Nwsbl.* (16 en 19 Febr.) ontleent bizonderheden van het Congres aan den Brusselschen correspondent van het „Alg. Hbl.". De conclusie van den Hblad-corr. was: *made in Germany....* Het is — voegt het *Bat. Nwsbl.* er bij — jammer van het geld en de moeite!

De *Deli Crt.* (23 Febr.) gaat een stap verder dan „De Loc.". Zij acht het dringend noodzakelijk, dat de jongelieden, die veelal op 's Lands kosten te Leiden en elders in Holland studeeren, en die daar direct of indirect aanslagen op den bestuursvorm van Ned.-Indië voorbereiden, onmiddellijk tot rede zullen worden gebracht.

Intusschen constateert *De Loc.* dat de groep van Javaansche en Maleische studenten en pas-afgestudeerden in Holland, die in de „Indonesia Merdeka" openlijk en uitdagend het „directe conflict" en „de nationale revolutie" belijdt, meer en meer slinkt. De nieuwe „Nederlandsch-Indonesische Vereeniging", welke het beginsel der samenwerking belijdt, groeit snel.

Het *Soer. Hbl.* (12 Febr. 2de bl. *„Extremistisch of nationalistisch, v. L.)* bespreekt de Kroniek van het „Kol. Tijdschrift" van Jan. '27 (van prof. J. Gonggrijp) en wijst op de taak van hooger orde, die de Inlandsche nationalisten tegenover hun volk hebben te vervullen. Indien de Inlandsche intellectueelen, al dan niet georganiseerd in de Indonesische studieclubs, hun volk verlossen uit de onwetendheid omtrent de communistische actie en met de Regeering mede-arbeiden aan de voltooiing van Indië's staatkundige eenheid, dan zal de nationalistische vrucht hun op het goede oogenblik rijp in den schoot vallen. Vooruitstrevend nationalisme dat, rekenend op krachten van buiten af, het groeiproces der ontwikkeling tot natie met negatie van de Nederlandsche zaak wil forceeren, zal moeten leeren en ondervinden dat het door de Indische Regeering niet anders kan en mag beschouwd worden dan als staatsgevaarlijk extremisme.

Sumatra.

Civis vervolgt in het *Bat. Nwsbl.* (16 t/m 22 Febr.) zijn verslag over „'s Landvoogds reis", het *Soer. Hbl.* (12 t/m. 18 Febr. 3de bl.) geeft de „Sumatraansche indrukken" (VI t/m. XI) van den heer *Zentgraaff* weer.

Geweldig en imposant — aldus Zentgraaff — is *het Tobameer* in zijn omlijsting van bergruggen, zich verdringend in grillige bochten, welke hier en daar fjorden vormen, en op het smalle strookje vlak land, heel in de diepte, ziet ge — komende van Pematang Siantar — neer op enkele huizen, nu klein van dimensies als kunstig knutselwerk. Grootsch van allure is deze plas, gevangen in den dwang van barsche reuzen, die er schouder aan schouder staan, zóó dicht opeen gedrongen, dat het water geen andere kans tot ontsnappen heeft dan bij Porsea, waar de Asahanrivier uit het meer stroomt. Toch heeft het Toba-meer mij nimmer eene impressie kunnen geven van harmonieuse schoonheid, welke het hart vult met zoete bekoring. Alles is hier doodsch en hard als een verlaten wereld, drukkend door geweldige structuur, zonder de opwekkende aanwezigheid der veelsoortige uitingen van het leven, welke elders aan een schitterend natuur-tafereel zijn boeiende charme geven. Gij voelt u hier oneindig klein, vol eerbied, doch er jubelt in u niet de blijde bewondering, welke de reactie is op harmonieuse schoonheid. Het is als met het *Karbouwengat*, de *Kloof van Harau*, de machtige ravijnen op den weg naar het *Ranaumeer* en tusschen *Lahat* en *Pager Alem*, zij maken een diepen en sterken indruk door lijn en dimensie, doch missen alle harmonie, zonder welke schoonheid onbestaanbaar is. Het zijn de primitieve, ruwe werkstukken uit het laboratorium der Natuur, wachtend op de voltooiing van het reusachtig proces van polijsting en afslijting en retoucheering, dat er de hoogere schoonheid aan zal geven. De landtong van *Prapat* maakt een aantrekkelijke uitzondering. Daar ziet ge de sporen van arbeid en leven, de kleine kerk heft er haar torentje, het hotel met zijn paviljoens stoffeert de rest van de landtong. Dit is weer de Natuur, de achtergrond, waartegen men het Leven moet zien, beide in harmonisch verband.

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Een Inlandsche persstem over de gratie-verleening.

We ontleenen aan No. 8 van het Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers (uitgave van de Volkslectuur te Weltevreden):

Met als hoofd: „Het is beter 1000 schuldigen vrij te spreken dan één onschuldige te veroordeelen", geeft Tj(ondro) K(oesomo) in het 10 Febr.-Nr. van de „Pertja Selatan" een artikel, dat hij begint met er op te wijzen, dat dit de woorden waren van iemand uit de vorige eeuw, wiens naam tot op heden nog steeds wordt hooggehouden van wege zijn rechtvaardigheid. Daarom kon schrijver niet nalaten een diepe zucht te slaken, toen hij hoorde, dat de communistische moordenaars door den Landraad te Batavia veroordeeld werden tot de straf des doods. Want hoe is het mogelijk, dat in dezen tijd nog de doodstraf wordt toegepast, terwijl men er al eenige jaren geleden actie tegen voert. Toen de Europeesche pers er bij de Regeering zoo op aandrong, om dien veroordeelden geen gratie te schenken, heeft schrijver niets gezegd, vertrouwende op de rechtvaardigheid van Mr. de Graeff, die thans doende is het verloren volksvertrouwen te herwinnen. Bovendien was schrijver er van overtuigd, dat bovenaangehaalde meening van iemand uit de vorige eeuw wel gegrift moest wezen in het hart van elk rechtgeaard persoon, zooals bijvoorbeeld de Gouverneur-Generaal de Graeff. Schrijver was dan ook zeer verheugd, toen hij door „Aneta" vernam, dat Zijne Excellentie aan de eerste communistische beklaagden gratie verleend had en hun doodstraf had gewijzigd in een levenslange verbanning. Dit is een daad, die het hartzeer van het volk doet verdwijnen en het volk beweegt tot het schenken van vertrouwen in de Regeering. Want ware de doodstraf gehandhaafd, dan zou dit ongetwijfeld zijn staartje hebben. De familieleden van de ter dood veroordeelden zullen in dat geval immers niet nalaten zich op de Regeering te wreken en hierdoor zal tusschen volk en Regeering steeds vijandschap heerschen. Maar nu zal het juist anders gaan. Het volk zal niet alleen vertrouwen schenken aan de Regeering, doch er zullen binnenkort ook rust en vrede heerschen in heel Indonesië. En mocht deze richting van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal later ook door zijn opvolger gevolgd worden, dan zal de band tusschen volk en Regeering sterker worden en onderlinge samenwerking bestaan voor altijd.

De Indische Post.

De redactie heeft aan eenige mannen die een vooraanstaande plaats innemen in het openbare leven in Indië, gevraagd hun meening omtrent de communistische woelingen vast te leggen in een artikel. In het Nr. van 12 Febr. geven de h.h. R. Mac Gillavry en W. Cool, beiden bekende figuren uit het bedrijfsleven, gevolg aan dat verzoek.

De hr. Mc G. meent dat er eenige punten van overeenkomst zijn tusschen de woelingen in Indië en hetgeen in 1918 hier te lande plaats greep. „Men bedenke daarbij in de eerste plaats, dat hoewel in Holland het geheele voorval vrijwel bloedeloos verliep en zich beperkte tot vele gebroken spiegelruiten, terwijl hier dooden vielen (en zelfs vele dooden), men toch niet alleen daarop een oordeel mag vestigen. Immers een Inlander telt een menschenleven veel lichter dan de average Europeaan dat doet. Ik geloof zelfs niet te overdrijven, wanneer ik zeg, dat een inlander er eerder toe zou overgaan een anders om zeep te helpen dan dat het Hollandsche rapalje een steen door een spiegelruit werpt. Ik doel hier natuurlijk op den dommen en opgezweepten dessaman, die zich zelfs geen voorstelling maakt welke politieke waarde aan zijn daden of liever wan-daden te hechten is. Ik geloof dan ook niet aan een wijdvertakt aantal en in aantal leden (leden *met* overtuiging) sterk communisme in deze gewesten .... enz."

Het slot van W. Cool's artikel luidt: Mijn persoonlijke meening is, dat het GezaG, bij voorkeur met een hoofdletter aan het begin en aan het eind van het woord geschreven, ten allen tijde flink gehandhaafd moet worden en dat Hij, die dat GezaG hanteert zich tot lijfspreuk kieze: „Straf is mijn hand, doch lieflijk mijn gemoed".

Boycot van de studie van het Ned.-Indisch recht?

In het Wkbl. v. h. Recht schrijft prof. Ph. Kleintjes:

Onlangs gaf het ministerie van koloniën in de dagbladpers te kennen, dat er in 1928 gelegenheid zal bestaan tot uitzending van een aantal juristen voor de rechterlijke macht in Ned.-Indië.

Volgens dat bericht kunnen voor bedoelde uitzending in aanmerking komen „Nederlandsche meesters in de rechten", die bereid zijn zich voor eigen rekening voor het doctoraalexamen in het Ned.-Indisch recht te bekwamen en voor deze studie door den minister van koloniën zijn aangewezen.

Met „Nederlandsche meesters in de rechten" worden zij bedoeld, die deze hoedanigheid verkregen hebben door het met gunstig gevolg afleggen van het doctoraal-examen in het Nederlandsch recht.

Voor uitzending komen dus niet in aanmerking degenen, die enkel de studie van het Ned.-Indisch recht met succes volbrachten en daardoor den meestertitel verwierven.

Deze uitsluiting is merkwaardig. Immers juist met het oog op de rechterlijke macht in Indië werd laatstgenoemde studierichting gecreëerd.

Ziehier de voorgeschiedenis.

Bij gemeenschappelijke beschikking van de ministers van onderwijs en van koloniën werd in 1919 een commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische rechterlijke ambtenaren ingesteld. Als voorzitter werd aangewezen prof. dr. C. Snouck Hurgronje.

Deze commissie kreeg de opdracht — ik geef haar in verkorten vorm weer — om te dienen van raad en voorlichting nopens de vraag, of het aanbeveling verdiende om, naast de toenmalige opleiding van juristen, aan een of meer universiteiten de gelegenheid in het leven te roepen om na een speciaal op de beoefening van het Indische recht gerichte studie een academisch getuigschrift te behalen, waaraan voor het bekleeden van betrekkingen in Nederlandsch-Indië dezelfde rechten zouden zijn te verbinden als aan den graad van doctor in de rechtswetenschap met het z.g.n. faculteitsdiploma.

De commissie beantwoordde genoemde vraag bevestigend.

Volgens haar meening kon door een dergelijke van den aanvang af geheel op Indië gerichte rechtsgeleerde studie de rechtskennis, die voor een behoorlijke vervulling van de rechterlijke taak in Indië noodig is, beter verzorgd worden dan door de voor enkel Nederlandsche behoeften en toestanden ingerichte rechtsopleiding, die achterna werd aangevuld met het oog op specifiek Indische toestanden.

Het door de commissie opgestelde schema van deze studie vindt men thans in substantie — er zijn afwijkingen — in het nu geldend Academisch Statuut.

Bij Kon. besluit werd bepaald, dat de hoedanigheid van meester in de rechten verkregen op grond van het afleggen van het doctoraalexamen in het Ned.-Indisch recht — behoudens de overige daaromtrent bestaande bepalingen — benoembaarheid gaf tot de rechterlijke macht en het beroep van advocaat (K. B. 1922, Ned. S. no. 587, Ind. S. 1923, no. 51).

Maar overeenkomstig den wensch der Indische regeering komen thans voor uitzending bij de rechterlijke macht de daarvoor speciaal opgeleiden niet in aanmerking. De regeering geeft de voorkeur aan „Nelderlandsche meesters in de rechten" met aanvullingsexamen.

Door deze houding wordt aan de studie van het Ned. Indisch recht, bedoeld in art. 4 rubriek VI A Acad. Statuut, een zware slag toegebracht.

Vraagt men aan het ministerie van koloniën welke landsbetrekkingen dan wel voor Indische meesters in de rechten bereikbaar zijn, dan wordt op de mogelijkheid gewezen, dat deze personen voor uitzending in aanmerking kunnen komen wanneer bij den belastingdienst vacatures ontstaan van ambtenaar ter beschikking, waarin door uitzending van juristen moet worden voorzien.

Het is goed, dat zij, die het voornemen hebben in het Ned.-Indisch recht te gaan studeeren, op de hoogte zijn van de waardeering, die de Indische regeering vor deze nieuwe studie toont. (N.R.Ct.)

De Islam.

Te Jogjakarta is een werkje verschenen, getiteld: De Islam. De godsdienst van het menschdom. Oorspronkelijk in het Engelsch geschreven door Maulvi Moehammed Ali te Lahore, is het in het Nederlandsch vertaald door M. Moehammad Hoesni (secretaris-generaal der vereeniging „Moehammadijah" te Jogja) en van een Voorwoord

voorzien door den Regent van Bandoeng: R. A. A. Wiratakoesoema. Er is, voor zoover mij bekend — schrijft de Regent — nog geen Hollandsch werk, dat een duidelijk licht werpt in den waren godsdienst van den Islam. Moge dit boekje er toe bijdragen bij het Hollandsch-lezend publiek goede ideeën omtrent den Islam ingang te doen vinden en de liefde op te wekken voor dezen wereldgodsdienst.

Economisch-Statistische Berichten.

Het Nr. van 23 Maart bevat een opstel van G. P. J. Caspersz, getiteld: Het reizigersvervoer op de spoor- en tramwegen in Indië in 1926 als maatstaf van de volkswelvaart. Uit de verminderde opbrengst, zoowel bij de S. S. als bij de particuliere spoor- en tramwegen op Java, in genoemd jaar, concludeert schr. dat de reizigerstarieven voor de bevolking te hoog zijn geworden en dat teruggekeerd zal moeten worden tot de véél lagere tarieven, die vóór den oorlog golden en toen in goede verhouding stonden tot de koopkracht der bevolking, aangezien deze tegenwoordig niet grooter is geworden dan zij destijds was.

Een geheel ander beeld geeft het reizigersvervoer op Sumatra in 1926 te zien; daar waren de economische factoren zeer gunstig, met gevolg dat op alle lijnen het reizigersvervoer belangrijk toe nam. Op Sumatra's Westkust evenwel alleen gedurende het eerste halfjaar, want daarna was een sterke achteruitgang waar te nemen; 1º. door de aardbeving van 28 Juni waardoor de Padangsche Bovenlanden zwaar werden geteisterd en ook de spoorweg ernstig beschadigd werd, terwijl schr. als tweede oorzaak noemt den toestand van onrust, waarin een groot deel der bevolking van de Westkust moet hebben verkeerd ten gevolge van de werkzaamheid der communisten, die geleid heeft tot den opstand van Jan. '27.

Mededeelingen. Tijdschr. voor Zendingswetenschap.

Inhoud van deel 71, 1e stuk. Tien jaren Zendingsarbeid in Bada (1913—1923), door J. Woensdregt. — Wanneer is Modjowarno gesticht? door A. Kern. — Lectuurverspreiding, door H. D. Woortman. — Overzicht van het Zendingswerk in Ned. Oost- en West-Indië (October 1926), door J. Rauws. — Uit de Javaansch-Maleische pers (Godsdienst — Volksbeweging — Onderwijs). — Dr. N. Adriani (rectificatie van een uitdrukking in het levensbericht over hem), door Dr. A. C. Kruyt). — Belangrijke verschijnselen op Zendingsgebied (Opiumpolitiek in Ned.-Indië. — De bedevaart naar de heilige plaatsen. — Dr. J. Mott te Jogjakarta). — Literatuur-aankondiging. (Hierin o.m. een zeer waardeerende bespreking van Tillema's: Zonder tropen geen Europa).

De Indische Mercuur.

No. 12 (23 Maart). Over de situatie der insectenbestrijding bij de Delische tabakscultuur. Lezing, gehouden voor het Koloniaal Instituut, door Dr. L. Pulmek. — Kaffee, door Prof. Dr. A. Zimmermann; besproken door Dr. A. J. Ultée. — De thee-situatie in Britsch-Indië gedurende 1925. — Tin in Nederlandsch-Indië, door Ir. A. Guyot van der Ham. — Het munt- en bankwezen in Ned.-Indië (overzicht voordracht Prof. Mr. Verrijn Stuart). — De verhooging der belastingopbrengsten in Ned.-Indië (ontleend aan het *Kol. Weekbl.*). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgaaf van recente literatuur over vezelstoffen — plantenziekten en plagen — bodemvraagstukken.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 33 (12 Febr.). Over de samenstelling van eenige op verschillende wijzen bereide thee-extracten. — De rubbersituatie. — De theecultuur in Ned.-Indië 1826—1926, door A. E. Reynst (slot). — De ontwikkeling der cultures in het Delische (slot). — Ontwikkeling van bedrijfsvormen (slot). — Bestrijding van insectenplagen. — De klappercultuur in gevaar. Hare economische beteekenis.

De Indische Verlofganger.

In het Nr. van 25 Maart vervolgt A. Weruméus Buning zijn Ind. historische schetsen; thans schrijft hij over den Hindoe-invloed in den Oost-Ind. Archipel. — Fr. Oudschans Dentz vermeldt bijzonderheden over het bauxiet(aluminium)-bedrijf van een Amerikaansche maatschappij in Suriname. — Onder het hoofd Indische curiosa vertelt P. B. een en ander over de merkwaardige zodiakbekers uit het Hindoe-Javaansche tijdperk, waarvan nog heden ten dage enkele exemplaren in gebruik zijn bij de priesters der Tenggereezen in Oost-Java.

* * *

Het nieuwe kantoorgebouw van de Nederlandsche Handel-Maatschappij te Amsterdam. Met tal van afbeeldingen. (Indië. Geïll. Tijdschr. 16 Maart '27).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 8, 19 Febr. '27. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Van tempo-doeloe. Vulkanisme in de Molukken, door V. H. (De Indische Post, 12 Febr. '27).

Oude impressies uit Zuid-Celebes, door Fakir. Criminaliteit op Celebes (vervolg). (Eigen Haard, 19 Maart '27).

De „K XIII" te Ambon (met ill.), door P. Cool. — Overzicht van de ontwikkeling der voornaamste scheepvaart-maatschappijen gedurende 25 jaar, door G. M. Tholen (met ill.). (Het Ned. Zeewezen. No. 11, Maart '27).

Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, den Apostel der Batakkers (vervolg), door J. H. Hemmers. (De Banier, 3 en 10 Febr. '27).

Verslag omtrent de eigen pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren over het jaar 1925. ('s-Gravenhage, Landsdrukkerij. 1927).

Kinabalu, the haunted mountain of Borneo. An account of iets ascent, iets people, flora and fauna, by Major C. M. Enriquez. With photographs and a map. (London, H. F. and G. Withberby. 1927).

Mr. J. Duparc †. Met portret. (De Holl. Revue. 1926, bl. 967).

De financieele positie van Ned.-Indië en de belastingpolitiek van de laatste jaren, door J. L. Vleming Jr. (slot). (Socialistische Gids. 1926, bl. 1077).

Een maritiem punt van internationale beteekenis: De haven van Sabang. (Holl. Revue. 1926, bl. 1005).

Een hertenjacht op Celebes, door J. G. Sinia. (Amsterdammer. 25 Dec. '26).

De Bataks. Met afb. (Buiten, 1926, bl. 580).

De mailtijd van Amsterdam naar Batavia in zeven dagen? door E. L. K. Schmülling. (Hollandsche Revue, 11 Maart '27).

Suriname.

Over een tweede bauxietbedrijf in Suriname schrijft „*De West*" van 18 Februari het volgende:

„De heer E. B. Fairweather, die reeds veel goed werk deed in het belang van de ontwikkeling van Suriname, is onlangs teruggekeerd van zijn jongste uitstapje naar de Vereenigde Staten.

Zooals wij reeds met een enkel woord mededeelden, is op deze reis de eindbeslissing gevallen in zake de stichting van een tweede bauxietbedrijf in de kolonie.

In een onderhoud met den heer Fairweather mochten wij daaromtrent eenige bijzonderheden vernemen.

De nieuwe bauxietonderneming zal werken in het Paradistrict, op het plaatsje Ongelijk, ongeveer een half uur boven Onoribo. Zij is niet te vergelijken met het reuzenbedrijf op Moengo (welker productie voor het loopend jaar wordt geschat op ongeveer twee honderd duizend ton bauxiet), doch zal worden ingesteld op een gemiddelde productie van ongeveer honderd ton bauxiet per werkdag. Men rekent dat in minimum een vijftig arbeiders daarvoor zullen noodig zijn. De voorbereidende werkzaamheden zijn reeds begonnen: het ontbosschen van het terrein en het openkappen van de punten waar de gebouwen zullen komen. Tot die gebouwen zal behooren een wasch- en drooginrichting voor bauxiet. Het te verkrijgen product zal in ponten, door de Para-doorsnede, worden vervoerd naar de Surinamerivier en aldaar worden opgeslagen in afwachting van verscheping. Reeds geruimen tijd geleden is een terrein aldaar in huur gevraagd, voor opslagplaats en een steiger voor zeeschepen, en het was eenigszins een teleurstelling voor den heer Fairweather, dat de betrekkelijke vergunning nog niet uit was toen hij hier terugkeerde. Men mag echter verwachten dat het Gou-

vernement, dat gaarne de totstandkoming van nieuwe ondernemingen bevordert, dit verzuim spoedig zal herstellen, opdat het oponthoud zoo gering mogelijk zij.

De bauxiet, welke op Ongelijk zal worden gewonnen, zal niet dienen voor fabricatie van aluminium, maar gebruikt worden voor scheikundige doeleinden bij de bereiding van sulphaat en andere industrieën......

De hier thans gevestigde onderneming is een onderdeel van een zeer oude Amerikaansche maatschappij, geïnteresseerd in de bauxietwinning."

Na nog eenige mededeelingen over cinnaber en katoen zeide de heer Fairweather, „dat de belangstelling voor Suriname klimmende is in de Vereenigde Staten. Hij verwacht dat in het loopende jaar verscheidene bezoekers uit Amerika hier zullen komen. Zoo is er bijvoorbeeld een groep die zich interesseert voor rubber en in overweging heeft om door deskundigen te laten nagaan of in Suriname goede kansen voor die cultuur bestaan. Ook de kwestie van een eventueele chewinggum-exploitatie in Suriname is nog niet van de baan."

* * *

In *„De West"* van 22 Februari lezen wij, dat op Paradise in Nickerie een proefaanplant is begonnen van de castorolieplant. Voorloopig is één akker in cultuur gebracht.

Wij hebben er meermalen de aandacht op gevestigd dat de plant in Coronie in het wild groeit.

* * *

Wij vestigen de aandacht der medici in Suriname op de volgende mededeeling in de N. R. Ct. van 14 Maart, Avondblad E:

De gunstige uitkomsten die verkregen zijn bij de behandeling van tuberculose met goudverbindingen, en vooral de onderzoekingen van Madsen, die bij dieren de geneeslijkheid van tuberculose heeft aangetoond, hebben ertoe geleid, goud ook toe te passen bij behandeling van melaatschheid. Bij lepreuze oogaandoeningen heeft het middel zeer voldaan. Reeds na de eerste en tweede inspuiting verdwijnen roodheid, lichtvrees en tranen op verrassende wijze en de patiënt voelt zich niet alleen bevrijd van zijn pijnen, maar ook van zijn neerslachtigheid en vrees voor blindheid.

Prof. dr. W. H. Hoffmann te Havana deelt thans in de Münchener Medizinische Wochenschrift mede, dat de goede uitkomsten bij oogaandoeningen van lepra-lijders voor hem aanleiding zijn geweest het middel ook toe te passen bij de algemeene behandeling van lepra. Voor zijn proefneming gebruikte hij krysolgaan, dat een chemische fabriek te Berlijn tot zijn beschikking stelde. Bij talrijke inspuitingen, met dit middel te Havana gedaan, deden zich geen ongewenschte bijverschijnselen voor. Het middel is gemakkelijk toe te passen, juist in de moeilijke omstandigheden in de tropen. Prof. Hoffman heeft van de behandeling een gunstigen indruk gekregen, maar wil, voor hij er nadere mededeeling over doet, eerst ervaringen en uitkomsten verzamelen. Intusschen spoort hij ook anderen aan het middel te beproeven.

* * *

In aanvulling van het ook in ons vorig nummer overgenomen bericht, schrijft de correspondent te Genève van de „N. R. Ct." (Zie het nummer van 24 Maart, Avondblad A):

„Geheel buiten mijn schuld ben ik eenigszins voorbarig geweest met mijn critiek betreffende het eenigszins koele antwoord van Sir Eric op de zoo warm gestelde boodschap van Adjankoeso, het grootopperhoofd van de Saramaccaner Boschnegers in Suriname. Nadat Sir Eric zijn door mij aangehaald antwoord van 16 Maart j.l. (zie Ochtendblad der „N.R.Crt." van 20 Maart) reeds onderteekend had, is hij blijkbaar zichzelf ervan bewust geworden, dat het antwoord een toch wel wat drogen en teleurstellenden indruk zou maken, en heeft hij den brief van 16 Maart door een veel beteren van 18 Maart vervangen, waardoor het antwoord aan Adjankoeso het volgende bevredigende slot verkregen heeft:

„Ik wilde u voorts vertellen, dat de Volkenbond zonder ophouden aan den arbeid is, opdat de vrede onder alle volkeren van de wereld moge heerschen, en dat tot dit doel de gezanten van alle naties eenmaal per jaar zich verzamelen in de groote vergaderzaal der Volkeren te Genève, opdat zij gezamenlijk kunnen beraden over hun behoeften en besluiten kunnen nemen voor het welzijn van allen gemeenschappelijk. Ik zend u hierbij een foto van alle gezanten van ale volkeren, in zoo een algemeene vergadering bijeen zijnd".

Wij vertrouwen dat iemand zal aangewezen worden om aan Adjankoeso den brief voor te lezen en te verklaren. Anders is het te vreezen dat de brief het lot zal ondergaan van andere tot hem gerichte brieven, n.l. ongeopend aan de zoldering aan een touwtje in des granmans huisje te worden opgehangen, zooals de heer IJzerman mededeelde aan een interviewer. Zie *„De Telegraaf"* van 26 Maart 1ste Ochtendblad.

* * *

In *„De Nieuwe Courant"* en *„Het Vaderland"* van 19 Maart een voortreffelijke correspondentie uit Suriname, handelende over de Javanen aldaar. De beschouwingen van den schrijver zijn de aandacht alleszins waard.

* * *

„De Telegraaf" van 25 Maart, 3e ochtendblad, schrijft:

„Het Departement van Koloniën ontving telegrafisch bericht uit West-Indië, dat men daar de uitzendingen van het Philips' laboratorium te Eindhoven op Vrijdag j.l. met groote geluidsterkte heeft ontvangen. Gemeld wordt nog, dat de helderheid, zuiverheid en sterkte der Amerikaansche omroepstations werden overtroffen en dat door den luidspreker elk woord prachtig verstaanbaar was en dat goede kamermuziek wordt verkregen. Er waren geen fadingverschijnselen noch luchtstoringen."

* * *

In het zelfde blad een interessant artikeltje *„Suriname is niet langer negerkolonie"*.

De beschouwingen zullen in Suriname zeker de aandacht trekken.

* * *

De *„N. R. Ct."* van 26 Maart Avondbl. D schrijft:

Een Reuter-telegram uit Paramaribo meldt dat de Italiaansche vlieger, markies de Pinedo daar uit Para is aangekomen. Hij had daar vandaan 700 mijl afgelegd of 200 mijl te weinig, om Georgetown, in Britsch Guyana, te kunnen bereiken.

Curaçao.

Politie.

Nadat wij het verleden week met een enkel woord aangekondigde Voorloopig verslag op des ministers voorstel aan den Kolonialen Raad gelezen hadden, hebben wij nog eens nagelezen, wat wijzelf schreven over dit voorstel in het K. W. van 11 en 18 November 1926. Het kan ons in zekeren zin tot voldoening stemmen, dat de K. R. dezelfde bezwaren maakt als wij, voor zoover die gingen tegen den strijd met art. 176 Reg.-regl., tegen den *uitsluitenden* opsporingsdienst der nieuwe politiedienaren en tegen de overdracht van de werkzaamheden van het hoofd der politie aan den commandant der politietroepen. Deze bezwaren deden ons niet afwijzend staan tegenover het ontwerp, omdat wij meenden, dat de juridische schaaf eenige oneffenheden zou kunnen wegwerken en dit het beste was, wat in de gegeven omstandigheden zou zijn te krijgen. Dit laatste ziet vooral op de moeilijkheid, die schijnt te bestaan, om het technisch-ondeskundige „hoofd der politie" volgens het Regeeringsreglement te doen plaats maken voor een practisch politie-deskundige. Wij herinneren eraan, dat wij al lang te voren als noodzakelijke voorwaarde voor een deugdelijke en afdoende reorganisatie gesteld hebben: wijziging van art. 153 Reg.-regl. en daarbij blijven wij. Aangenomen echter, dat zekere gevoeligheden zouden moeten worden ontzien, hadden wij ons met het voorgestane stelsel willen vereenigen.

Anders de Koloniale Raad. Met niets ontziende den ijver verwerpt zij in een negen bladzijden groot Voorloopig verslag het stelsel van den minister en de uitwerking daarvan, sluit de oogen voor de goede bedoeling, voor het periculum in mora, en pruilt, ondanks alles, als een klein kind, dat zijn zin niet krijgen kan. Het lust ons niet er veel van te zeggen. Zooals vroeger ook al eens gebeurde, schuift de Raad weer de tegenstelling Europeaan en Curaçaoenaar naar voren, een tegenstelling, die feitelijk niet bestaat en waarvoor ook geen reden is. Er worden veel gebreken opgenoemd van hetgeen

...au toe aan de politie gedaan is, maar het hoofd-...ek, ondeskundige leiding, bij meer dan één, ...int de Raad niet te zien.

...p deze wijze worden ontsierd de goede opmer-...gen van het Voorloopig verslag, als die over de ...elijkheid van gebrek aan continuïteit, wanneer ...korpscommandanten voor korten tijd worden ...ezonden, de militaire rechtspraak, waaraan de ...tie onderworpen blijft. Ook uit de „dienstvoor-...riften", die aan den Raad schijnen overgelegd te ...wordt een en ander naar voren gebracht, wat ...niet kan blijven staan. Intusschen wordt ook ...eigen stelsel aangegeven, waaruit wij een vol-...maal een en ander hopen mee te deelen.

Dokter Henriquez †.

Te Nijmegen is Zaterdag 19 dezer overleden dok-...M. C. Henriquez, tot voor eenige jaren genees-...op Curaçao. Na zijn studie in Nederland vol-...te hebben, vestigde hij zich in zijn geboorte-...waar hij later officier van gezondheid werd. ...aatste jaren voer hij op de Oost als scheeps-... Wij vernamen, dat hij, die altijd slecht van ...cht was, op zijn laatste zeereis blind geworden ...De Curaçaoenaars zullen zich hem met wee-...herinneren, zooals hij in zijn autotje — naar ...meenen, was hij de eerste, die een „wagen" liet ...en — door straten en langs wegen tufte.

S.S. Simon Bolivar.

Ter gelegenheid van de indienststelling van dit ...p werd Woensdag 23 dezer door de K. N. S. M. ...maaltijd aangeboden aan een 60-tal genoodig-... Onder de met name in de dagbladen genoemde ...ezigen treffen wij wel aan Mr. Treub als voor-...van den Ondernemersraad voor Suriname en ...zaakgelastigden van Columbië en Venezuela, ...„voor Curaçao" wordt niemand genoemd. En ...was de gelegenheid gunstig om dit gebieds-...op uitnemende wijze te laten vertegenwoor-...en wel door den voorzitter van den Kolonia-...Raad, den heer Lansberg, die in Den Haag ver-... Wij vinden dit jammer.

...de woorden van den tafelvoorzitter halen ...het volgende aan volgens het verslag in de ...R. Ct.

...Spr. noemde het een gelukkige gedachte dit ...p te noemen naar den nationalen held van ...traal Amerika, Simon Bolivar. Nederland, dat ...groote mannen weet te eeren, weet ook hulde ...brengen aan de vooraanstaande figuren van an-...volken. Het betreft hier een land, dat in op-...ust is, dat wellicht in de toekomst een groote rol ...spelen. En in dat verre land ligt een haven van ...erlandsche beteekenis, Curaçao.

...Binnenkort zal dit stukje grond een beroep doen ...Nederland om het in staat te stellen de rol te ...elen die het door de omstandigheden moet spe-... De K.N.S.M. geeft een schoon voorbeeld door ...nieuwe schip daarheen te zenden."

Het is ons niet duidelijk wat de spreker bedoeld ...eft met dit beroep van Curaçao op Nederland.

Uit den Verren Vreemde.

Nederland—China.

Bij de vermelding van het vreeselijk gebeuren in Shangai, hebben enkele bladen, en onder deze ...ok groote, het noodig gevonden de Nederlandsche ...egeering een: voorzichtig! voorzichtig toch! toe te ...epen. Er is een Nederlandsch marine-detachement ...Shangai geland ter bescherming van de daar ...onende Nederlanders; terecht, dat vindt men ...aaf en goed, „maar," zoo waarschuwen de ge-...putteerden te velde (zonder opdracht en niet te ...de): „Omzichtig toch vooral!" Nederland moet ...gevoeligheid der honderdduizenden Chineezen in ...ië indachtig blijven."

Er is op die woorden niets af te dingen. Het ad-...blijft in zijn eigene terminologie van voorzich-...heid en omzichtigheid. En toch meenen wij als ...ze zienswijze daartegenover te moeten stellen, dat ...oordanige raad aan een regeering, die geenerlei ...eiding toont om door dwaze voortvarendheid te ...dingen, onder de gegeven omstandigheden niet ...wat de pers in de eerste plaats aan die regeering ...te houden heeft.

Communistische relletjes in Indië. Voorzichtig ...och. Denk bij de afdoening aan de gevaren van te ...doortasten.

Verdediging van ons land. Voorzichtig toch. Denk aan de gevaren, die daarin opgesloten kunnen

Het Belgische verdrag. Voorzichtig toch. Denk aan de gevaren, die uit een verwerping kunnen voortvloeien.

Shanghai: Communistische, bolsjewikische invloeden, rooverrelletjes. Voorzichtig toch. Denk aan de gevaren van een misnoegdheid der Chineezen in Indië.

Vrees! laat, o regeering, U door vrees leiden! Met dien raad komt in Nederland tegenwoordig altijd wel een partij of een orgaan aanzetten, op een oogenblik waarin wijs beleid toch ook te bedenken heeft, dat wie iets wil bereiken en zich wil doen eerbiedigen nog steeds het meeste bereik door wat zelfbewustzijn en wat courage.

De uitersten raken elkander

De Fransche Kamer van Afgevaardigden had haast met de afdoening van het wetsontwerp tot organisatie van de natie in oorlogstijd, toen dit daar in enkele dagen, 3, 4 en 7 Maart, moest worden afgehandeld. Algemeen rapporteur was de heer Paul Boncour, zonder wien men de beraadslagingen niet wenschte af te doen en die den 8en Maart naar Genève moest vertrekken om er als vertegenwoordiger van zijn land in de Volkenbondscommissie, die een internationale conferentie (ver wapenbeperking heeft voor te bereiden. De socialistische afgevaardigde en leider Boncour verdedigde in de Kamer het ontwerp, dat aan alle Franschen, mannen en vrouwen, van 18 tot 60 jaar, en aan alle wettelijk geconstitueerde organisaties in oorlogstijd een taak bij de landsverdediging toewijst, en hij deed dit in dezelfde dagen waarin zijn partijgenooten in Nederland het ontwapeningsontwerp K. ter Laan in de Tweede Kamer aan de orde stelden en verdedigden als consequent uitvloeisel van hun beginselen. Uitersten!

Boncour was woordvoerder vóór het nieuwe Fransche verdedigingsstelsel, dat de geheele natie georganiseerd bij een eventueelen oorlog tegenover den vijand stelt en, bij het verlaten van de vergadering, begaf hij zich naar het station om, zooals gezegd, te Genève te gaan medewerken aan het voorbereiden van een internationale conferentie tot wapenvermindering. Dit behoeft geen tegenstelling te zijn, maar „uitersten" liggen er toch in.

Deze mogen ook gezien worden in het tot stand komen (de Senaat moet de wet nog aannemen) van deze mobiliseering van geheel het volk als maatregel van een *burger*-minister van oorlog en *kamergeleerde*, zooals de heer Painlevé is, en in een tijdperk waarin Frankrijk onder groote financieele moeilijkheden gebukt gaat. Heel Frankrijk verkeert nog onder den indruk van de oorlogsgevolgen, het voelt de pijn aan duizend schrijnende of bloedende wonden, en de Kamer is, met uitzondering van de communisten, eenstemmig in haar goedkeuring van den algemeenen dienstplicht in zijn verst doorgedreven consequentiën; 500 stemmen verklaarden zich vóór, slechts 31 tegen.

Nadat Henri Dunant in zijn *Un souvenir de Solferino* de indrukken had weergegeven van zijn bezoek in 1859 aan de slagvelden van Italië gebracht, waardoor het besef algemeen werd, dat meer krijgslieden omkwamen of ellendig werden door gebrek aan hulp op het slagveld, dan door de rechtstreeksche inwerking van kogel of zwaard, ontwikkelde zich de Roodekruis-gedachte meer en meer. Het beginsel, volgens hetwelk de strijd zooveel doenlijk te beperken is tot de daarvoor bestemde en georganiseerde krijgslieden, won veld in diepte en in breedte. Wat in die richting sedert bereikt was, werd beschouwd en toegejuicht als een overwinning van menschelijkheid op oorlogsgeweld, als een breideling van de krijgslosbandigheid, als een geruststelling van het gedeelte van het volk dat niet bij de krijgsmacht werd ingelijfd.

In die richting was heel veel bereikt.

Of neen; het leek alsof in die richting heel veel bereikt was.

De groote oorlog kwam. Ingezet met de schending van België's gewaarborgde neutraliteit, volgde terzijdezetting van gebruik, of negeering van overeenkomst. De wederkeerigheid werd alleen betracht ter verontschuldiging van het ongeoorloofde.

Te land en ter zee verzwolg het oorlogsgeweld vrijwel alles wat men meende aan bezadigdheid gewonnen te hebben, al te vaak ging in oorlogsnoodzaak de ridderlijkheid te loor.

Bij het einde van den 4½-jarigen kamp leek 't of men wanhopig moest staan bij den bouwval van het oorlogsrecht.

Na eenige bezinning kregen de idealisten weer

hoop. De oorlog was zóó afschuwelijk geweest, dat de menschheid, door afkeer genezen, het staatkundig geweldmiddel nu wel voor altijd buiten gebruik zou stellen. De illusie is van korten duur geweest. De menschheid is niet genezen.

Het nieuwe instituut: de Volkenbond blijft zijn streven wel richten op internationale *wapenbeperking*, maar hij zal slechts heel, heel langzaam iets kunnen bereiken; *iets*, en aan een kans op algemeene internationale *ontwapening* durft de V.B. zelfs nog niet denken.

Zou dan misschien de beste oplossing toch weer niet te zoeken zijn in het nogmaals beproeven om bij het oorlogsgeweld zooveel doenlijk menschelijkheid te doen betrachten en den niet-strijder zooveel doenlijk buiten het krijgsgewoel te houden? Veel werd hiervan niet verwacht; toch waren er die weer hoop durfden voeden. Alles was toch niet te vergeefs geweest. Ook in dezen afschuwelijksten der ooit gestreden oorlogen waren toch nog wel eenige voorschriften van menschelijkheid, van zedelijke en ridderlijke verplichtingen geëerbiedigd. De mogelijkheid bestond, dat men b.v. van het gebruik van gifgassen en andere ultra venijnige nieuwe vindingen zou willen afzien.

Maar nu is Frankrijk, het zwaarst beproefde land, Frankrijk, dat zijn erfvijand ontwapend en militairmachteloos weet, Frankrijk, dat zich beschouwt als te staan aan de spits der beschaving, ertoe overgegaan, om afstand te doen van de beperking van den oorlog tot de militaire macht, van elke poging om den strijd, eenmaal losgebrand, te bepalen tot den kleinst mogelijken kring. Frankrijk mobiliseert zijn burgers en burgeressen, zijn nijverheid, zijn ziekenhuizen en laboratoria, zijn nationaal bezit en vermogen, zijn bestuur en administratie, te land en te zee en strekt dit uit tot het Frankrijk in de vijf werelddeelen.

Frankrijk doet dit, ik herhaal het, terwijl het zijn vertegenwoordiger naar Genève zendt om daar in den V.B. te gaan medespreken over de mogelijkheid om een conferentie te beleggen, die internationale wapenbeperking in overweging zal nemen. Zoo raken de uitersten elkaar.

Is een duidelijker beeld denkbaar van de tegenstelling, die gelegen is in „wapenbeperking, wenschelijkheid in een onzekere toekomst", en „sterk blijven, noodzakelijkheid van het oogenblik."

En niet alleen Frankrijk denkt er zoo over en handelt zoo. Zij 't op wat minder sprekende wijze, houden zoowat alle landen, die in en met den V.B. naar verzekering van den wereldvrede streven, elkander die leer voor der uitersten, die elkander raken. Immers elk land wil den vrede, maar vraagt zich tevens af: hoe ver moet ik gaan in offervaardigheid om mijn zelfbehoud te verzekeren. Nederland doet dit zeker *niet* op de meest overtuigende — en *niet* op de meest overtuigde wijze. En wanneer een land eigendunkelijk meent afstand te kunnen doen van het „sterk blijven", laten de gebeurtenissen doorgaans gauw haar waarschuwende stem hooren. Nederland heeft die nu dan ook reeds vernomen in Indië.

Het zijn ook niet alleen de landen, die lid van den V.B. zijn, welke ijveren in de dubbele richting van internationale wapenbeperking te gelijk met nationale veiligheidsstelling. President Coolidge noodigt de groote maritieme mogendheden tot een conferentie uit ter verdere beperking van de bewapening ter zee, maar te gelijkertijd is aan het Amer. Huis van Afgevaardigden een ontwerp voorgelegd om de Amer. marine in getal en bekwaamheid op peil te houden.

Vrede en verbroedering moeten eerst in de harten wonen. De zedelijke, geestelijke ontwapening moet aan de materieele ontwapening voorafgaan. Dit moet bereikt zijn niet slechts voor West- en Midden Europa, maar voor alle werelddeelen, althans in die mate dat dit als de overwegende wilsuiting van gansch de wereld kan gelden.

Waar vertegenwoordigers van staten samenkomen om over wapenbeperking te spreken, zou men mogen verwachten dat elke staat er zich verlangend zou toonen om vooral zelf zoo ver mogelijk in die richting te kunnen gaan. Men ziet echter 't tegenovergestelde, de groote staten zijn er op bedacht de eigen strijdmacht sterk te houden.

Het kanon moge een oorlogsmiddel zijn; vooralsnog kan het als vredesmiddel niet worden gemist.

De leer der uitersten die elkander raken houdt der toekomst nog steeds voor: wie op de zegeningen van den vrede is gesteld, houde zijn kruit droog.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amsterdam.

LEZING *met lichtbeelden* over *Bali* en de kunst Nieuwenkamp, door den Heer Anne Hallema, op Z*dag 2 April 1927,* des avonds 8 uur in de tuinzaal het Stedelijk Museum, Paulus Potterstraat.

In de pauze is tevens gelegenheid de tentoonstell te bezoeken.

Toegangsprijs ƒ 0.35.

Namens het Bestuur,
L. D. PETIT, *Secretaris,*
Saxenburgerstraat 34, Tel. 22

Afdeeling Apeldoorn.

Woensdag 2 Maart trad onze afd. op voor „De G Woning" in de buurtschap Wormen. Daar staat complex van 160 woningen. Midden in is een p Daar staat de winkel van de „Koperasie" en daar ven is een... zolder, die niet onaardig tot verg zaaltje is ingericht. En daar trokken we heen om „Kunstavond" te helpen vullen. De voorzitter is hier bekende en vriendelijke heer Senée, die met zoon den cellist en pianobegeleiding het muzikale deelte van den avond verdienstelijk verzorgde. hebben geen „kunst" geleverd in dien zin, alleen eenvoudig verteld bij plaatjes, geleend door het Landbouw Museum te Deventer, over Sumatra en J zoo van alles en nog wat. Het gehoor bestond uit veertigtal personen van ± 10 tot ruim 60 jaar, die zeer aandachtig en dankbaar gehoor vormden.

We mogen misschien nog eens terugkomen.

TENTOONSTELLING „INDISCHE KUNST".

De tentoonstelling zal gehouden worden van 27 A tot en met 7 Mei in „Concordia". Inzending van gaven voor inzendingen *uiterlijk 17 April,* doch li eerder, met 't oog op assurantie en regeling van ophalen.

Behalve een belangrijke inzending van „Boeat zal ook vanwege het Kol. Landb. Museum te Deven en misschien door het Kol. Instituut te Amsterd worden ingezonden. Hoogstwaarschijnlijk zal er d bemiddeling van het Comité voor lezingen en leerg gen van het K. I. een lezing met lichtbeelden over dische kunst gehouden worden.

Aan wie kunnen we nog een circulaire toezend Zegt het voort! Werft leden!

De Secretaris,
J. C. BAARS

Afdeeling Arnhem.

TENTOONSTELLINGSNIEUWS.

Wie der leden vestigt de aandacht van het Tent stellingscomité op den man, die als *Indisch kuns ner* genegen zal zijn om, voor zoover dat noodig is, Comité *vóór en gedurende de Tentoonstelling* te helpen en voor te lichten bij het ordenen, rangsch ken, enz., enz. der inzendingen?

Met het oog op de beperkte middelen zouden zij voor wenschen hem of haar, die tegen vergoeding dien noodzakelijk, van alleen reis- en verblijfko zou willen bijstaan.

Afdeeling 's-Gravenhage.

Mededeeling, dat op *Dinsdag 5 April 1927,* des av om 8 uur, in de groote zaal van De Twee Steden, tenhof alhier, de *Flores-Film* zal worden vertoond.

Toegangskaarten worden den leden thuisgezon

De Secretaris,
J. C. BAUDUIN.

Den Haag, 29 Maart 1927.

Afdeeling Nijmegen.

Zaterdag 2 April van 3 uur tot 5.30 namiddag, Soc teitsmiddag in het *Oranjehotel* (t.o. het Station), de *Wajang* zal vertoond worden.

Trouwe opkomst dringend verzocht.

Maak propaganda voor uwe vereeniging en voor de Societeitsmiddag.

Het Oranje-hotel is thans de *vaste plaats* voor de b eenkomsten van de Societeit van „Oost en West."

Leestafel aanwezig.

De Secretaris,
GESCHER.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag April e.k.,* des n.m. ten 2 ure, in het gebouw der Ver eeniging, Heulstraat 17, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Opening en installatie nieuwe H.B.-leden, de H.

Ir. J. D. Ruys (voorzitter afd. Enschedé), W. F. J. Kroon (voorzitter afd. Breda, ter vervanging van Mevr. de Douair. Jhr. Clifford Kock v. Breugel-Roelofs) en F. M. Gescher (secretaris afd. Nijmegen, ter vervanging van den Heer F. E. Luitjes, die zich niet meer herkiesbaar stelt).
2. Notulen (zie K. W. 11 November '26, No. 45).
3. Jaarverslag, Rekening en Verantwoording 1926 met rapport Verificatie-Commissie en Begrooting 1927 Zie K. W. 3 Maart '27, No. 9).
4. Statuten. Artt. 2 en 13.
5. Propaganda.
6. Bepalen plaats en datum Algem. Vergadering 1927.
7. Mededeelingen van het Dagelijksch Bestuur.
8. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Van de Redactie.

HET PASSAGIERSSCHIP „SIMON BOLIVAR."

Deze nieuwe stoomer van de Koninkl. Nederl. Stoomboot Mij., bestemd voor den dienst op West-Indië, heeft zijn eerste reis aanvaard. Op deze Colon. route worden na Amsterdam, de volgende plaatsen aangedaan: Dover, Boulogne, Barbados, Trinidad, La Guaira, Puerto Cabello, Curaçao, Puerto Columbia, Cartagena, Cristobal (Panama-kanaal) en Puerto Limon (Costa Rica). Dezelfde route huiswaarts (behalve Cartagena) over Plymouth en Havre.

Een model van dezen, van alle moderne comfort, voorzienen stoomer, is tijdelijk geplaatst in de étalage van het agentschap Crans & Co., Plein 22, Den Haag.

Door gebrek aan plaatsruimte verschijnt in dit Nr. geen rubriek „Inlandsche pers."

Om dezelfde reden kan eerst in het volgend Nr. worden opgenomen het Verslag van den Secretaris der afd. Amersfoort eener voordracht van den heer Th. van Erp over den Boroboedoer.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED. O.-INDIE.

M. B. van der Hoeven, Onderwijzer 2e kl. b. h. O. E. L. Ond., Maarland 38, Rotterdam.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

L. G. Eggink, Directeur der 1e kl. b. h. Tucht- en Opvoedingswezen, Baronielaan 306, Breda.

W. J. Mesters, Onderwijzer 3e kl. b. h. Openb. Eur. L. O., Poste Restante, Maastricht.

H. H. Ypma, Immigratieambtenaar 2e kl., Tademasingel 55, Zutphen.

A. W. M. v. d. Helm, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Joh. Camphuijsstr. 214, Den Haag.

A. F. Ruitenschild, Tijd. waarn. Adj. Commies-redacteur b. h. Dep. van Binnenlandsch Bestuur, Noordplein 39c, Rotterdam.

J. F. Soffner, Commies bij den P.T.T.-dienst, Archimedesstraat 55, Den Haag.

V. Rexhäuser, Ingenieur 2e kl. bij den dienst van den Mijnbouw, p. a. Dr. Bruckmaijer, Munchen, Friedrichstr. 29.

Ch. Drossaers, Onder-Opzichter-Machinist b. d. Staatsspoor- en Tramwegen, Nicolaas Tulpstraat 76, Den Haag.

W. L. J. Koijmans, Gedipl. Gezaghebber Binnenl. Bestuur, Schiedamschesingel 108, Rotterdam.

J. E. ten Voorden, Technisch Commies b. d. S. S. en Tramw., Hoefkade 26, Den Haag.

C. Koents, Vakonderwijzer b. d. Princes Julianaschool te Jogjakarta, Parkweg 200, Voorburg.

Mej. N. Loggies, Hoofdtelefoniste 1e kl. b. d. P.T.T., Hillegondastraat 4b, Hillegersberg.

Mej. E. A. A. Anthonijsz., Idem als voren, Hillegondastraat 4b, Hillegersberg.

W. Zaadnoordijk, Mil. Apotheker 1e klasse, Prins Hendrikstraat 46, Alkmaar.

F. A. Palm, Kapitein der Infanterie, Frederik Hendriklaan 129, Den Haag.

Th. L. Veeren, Kapitein der Infanterie, Nicolaistr. 78, Den Haag.

Mutatiestaat van 22 tot 29 Maart.

Nieuwe Leden:

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
P. A. Vervloet, Rotterdam, Westersingel 87. f 5. Dr. G. C. van den Heuvel, Off. v. Gez. 1ste kl. K.N.M. Rotterdam, Hugo de Grootstraat 142. f 5.	den heer J. D. M. van Reyn Snoeck te Rotterdam.
Mej. A. C. J. de Roo, Utrecht, Buys Ballotstr. 9bis. f 5.	Afdeelingsbestuur van Utrecht.
Mevr. L. van Dam, Amersfoort, Pieter Bothlaan 50. f 5.	Afdeelingsbestuur van Amersfoort.
Mevr. S. C. van Kempen, Enschede, Minister Loudonlaan 13. f 5	Penningmeester van de afd. Twente.
C. J. Hogerland, 1ste Luit. Inf., Nijmegen, Evertsenstraat 5. f 5. J. Hartog, Industrieel, Nijmegen, Oranjesingel 2. f 5. Mevr. C. M. Derksen-de Vries, Nijmegen, Groenewoudsche weg 250. f 5. T. Hoeneveld, Chef Afd. Alg. Zaken der Gemeente Secretarie, Nijmegen, Joh. Vijghstr. 47. f 5.	Voorzitter afd. Nijmegen.
C. Sieburgh, Oud-Resident, Den Haag, 2de Schuytstr. 159. f 5.	den heer H. J. A. Raedt van Odenbarnevelt, Den Haag.
J. A. van der Star, Oud-Zeeofficier, Hoofd v. h. Bureau Secretarie van H. M.. de. Koningin,. Wassenaar, Schouwweg 92.	Secretaris van het Dagelijksch Bestuur.
Prof. J. A. Loebèr, Elberfeld, Jägerhofstrasse 48. f 5.	Eigen aanmelding.
J. K. Kotzbauer, Rio de Janeiro, Caixa Postal 1386. f 5.	den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Den Haag.
E. C. Collet Ament, Landheer te Meester-Cornelis. f 25. W. W. Schippers, Administrateur s.f. „Trangkil" Pati. f 10. J. H. T. Barkmeyer, onderneming „Siloewak Sawangan" Weleri (afd. Kendal). f 6. W. Ament, Planter te Tjikadjang (Preanger). f 6.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" in O.-Inndië.

Nieuwe Begunstigers:

Nieuwe Begunstigers	Geïntroduceerd door:
A. M. J. Harteveld, Utrecht, Mauritsstraat 46. Mevr. M. Lotsy, Utrecht, Buys Ballotstraat 9bis.	Afdeelingsbestuur van Utrecht.
Heer en mevrouw Dr. Franken, Apeldoorn, Kastanjelaan 1.	den heer J. W. Hissink te Apeldoorn.

Contributieverhooging:

Mevr. E. de Meijer, Utrecht, Rembrandtkade 55I, van: f 2.50 op f 5.

Adresveranderingen:

H. A. Hermelijn, Agent K. P. M., van: Arnhem, Karel van Gelderstr. 27, naar: Weltevreden, c.o. Hoofdkantoor K.P.M. f 5.

H. Hercksen, van: Rotterdam, Schiedamsche Singel 94a naar: Makasser, c.o. W. B. Ledeboer & Co. f 5.

H. W. Bollee, van: Amersfoort, Hotel Pension Berg, Utrechtsche weg 215, naar: Laren, Hilversumsche weg 15.

Mevr. H. J. M. de Wit-Rietman van Steenis, Amersfoort, van: Huygenslaan 10, naar: Prinses Marielaan 17.

Mevr. C. I. H. Indewey-Apelius van Hoboken, Amersfoort, Bachman Wuytierslaan, van: 25 naar 65.

Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité, Amersfoort, Groote Koppel, van: 162 naar: 177.

H. Bothof, Accountant, Nijmegen, van: Berg en Dalsche weg 255, naar: Payensweg 8.

J. Th. Bernelot Moens, van: Rijswijk, Julianastraat 27, naar: Den Haag, Laan van Nieuw Oost-Indië 1107.

M. C. Roos van Raadshoven, Oud-Resident, van: Den Haag, van Boetselaerlaan 67, naar: Wassenaar, Park „de Kievit", Wilhelminalaan 8.

Mevrouw M. J. Altmann-Koopman, Den Haag, van: Heulstraat 19, naar: Asterstraat 58.

H. A. Hoeffelman, van: Rantja-Bolang, naar: Onderneming Goenoeng Hedjo bij Bandoeng.

J. H. Edelman, Inspecteur van Onderwijs, van: Bandoeng, naar: Weltevreden, Tandjoenglaan 46.

J. A. Ochtman, Controleur B.B. van Sidjoendjoeng (S. W. K.), naar: Laboehandeli (S.O.K.)

VEREENIGING „OOST EN WEST"

HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen, die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCO MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat 60, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

* b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

*No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2e, verbeterde druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

*No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Opnieuw herzien.) .... Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

*No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

*No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën .... Prijs: **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).